Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Uuden-Seelannin välillä tehdyn suhteita ja yhteistyötä koskevan kumppanuussopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi lokakuussa 2016 allekirjoitetun Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Uuden-Seelannin välillä tehdyn suhteita ja yhteistyötä koskevan kumppanuussopimuksen sekä lain sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Uuden-Seelannin kanssa tehty sopimus on luonteeltaan sekasopimus, joka sisältää sekä jäsenvaltioiden että Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä.

Sopimus vastaa keskeiseltä sisällöltään pitkälti Euroopan unionin aiemmin tekemiä puitesopimuksia. Sopimus tehostaa Euroopan unionin ja Uuden-Seelannin välistä yhteistyötä ja mahdollistaa yhä laajemman vuoropuhelun Uuden-Seelannin kanssa. Kumppanuussopimus muodostaa pohjan kaikille tuleville alakohtaisille sopimuksille ja luo Euroopan unionin ja Uuden-Seelannin suhteille vakaan oikeudellisen perustan, jota ei tähän mennessä ole ollut. Euroopan unionin ja Uuden-Seelannin välinen yhteistyö on perustunut oikeudellisesti sitomattomaan, yhteiseen julistukseen keskinäisistä suhteista ja yhteistyöstä vuodelta 2007 sekä useisiin kahdenvälisiin alakohtaisiin sopimuksiin. Kumppanuussopimuksen tekeminen tuli ajankohtaiseksi kun Euroopan unioni tarkoituksenaan vastata nykypäivän haasteisiin ryhtyi solmimaan aiempaa laajempia uuden sukupolven kumppanuus- ja yhteistyösopimuksia useiden maiden kanssa. Euroopan unioni valmistelee myös päätöstä aloittaa neuvottelut vapaakauppasopimuksesta Uuden-Seelannin kanssa.

Sopimus on tarkoitettu tulemaan voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen sopimuksen hyväksymistä koskevien menettelyjen saattamisesta päätökseen.

Esitykseen sisältyy ehdotus laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ....1
SISÄLLYS....2
YLEISPERUSTELUT....3
1 JOHDANTO....3
2 NYKYTILA....3
2.1 Euroopan unionin ja Uuden-Seelannin väliset sopimus- ja kauppasuhteet....3
2.2 Suomen ja Uuden-Seelannin väliset sopimus- ja kauppasuhteet....4
2.3 Nykytilan arviointi....4
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET....4
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET....5
4.1 Taloudelliset vaikutukset....5
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan....5
4.3 Ympäristövaikutukset....5
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset....6
5 ASIAN VALMISTELU....6
5.1 Asian valmistelu Euroopan unionissa....6
5.2 Asian kansallinen valmistelu....6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT....8
1 SOPIMUKSEN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE LAINSÄÄDÄNTÖÖN....8
2 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT....16
3 VOIMAANTULO....16
4 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJESTYS....16
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus....16
4.2 Käsittelyjärjestys....19
LAKIEHDOTUS....20
Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Uuden-Seelannin välillä tehdyn suhteita ja yhteistyötä koskevan kumppanuussopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta....20
SOPIMUSTEKSTI....21

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Euroopan unionin, myöhemmin EU, ja Uuden-Seelannin neuvottelut suhteita ja yhteistyötä koskevasta sopimuksesta alkoivat kesäkuussa 2012, kun Euroopan unionin neuvosto antoi valtuutuksensa neuvotteluiden käynnistämiseksi. EU:n ja Uuden-Seelannin neuvottelijat pääsivät yhteisymmärrykseen vielä avoimina olleista luvuista viidennellä neuvottelukierroksella heinäkuussa 2014, ja lopullinen teksti hyväksyttiin marraskuussa 2014.

EU:n ja Uuden-Seelannin välinen kumppanuussopimus on kokonaisvaltainen ja laaja-alainen sekasopimus, jonka tavoitteena on käydä kokonaisvaltaista vuoropuhelua ja lisätä yhteistyötä useilla molemminpuolisesti tärkeillä aloilla. Sopimuksen keskeisiä osa-alueita ovat poliittinen vuoropuhelu ja yhteistyö ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä, yhteistyö talous- ja kauppakysymyksissä, oikeusasioita, vapautta ja turvallisuutta koskeva yhteistyö sekä yhteistyö kestävän kehityksen, energian ja liikenteen aloilla.

Sopimuksessa on myös määräyksiä globaalia kehitystä ja humanitaarista apu koskevasta yhteistyöstä, yhteistyöstä tutkimuksen, innovoinnin ja tietoyhteiskunnan aloilla sekä yhteistyöstä koulutuksen, kulttuurin ja ihmisten välisten yhteyksien aloilla.

Sopimus sisältää määräyksen neuvottelu- ja sanktiomenettelystä, jonka nojalla toinen osapuoli voi keskeyttää sopimuksen tai muun samaan institutionaaliseen kehykseen kuuluvan sopimuksen soveltamisen sopimuksen olennaisiin osiin kohdistuneen rikkomuksen seurauksena. Tällaisia olennaisia osia sopimuksessa ovat sen ihmisoikeuslauseke ja joukkotuhoaseita koskeva lauseke.

2 Nykytila

2.1 Euroopan unionin ja Uuden-Seelannin väliset sopimus- ja kauppasuhteet

EU:n ja Uuden-Seelannin välinen yhteistyö perustuu vuoden 1999 julistukseen suhteista, joka päivitettiin vuoden 2007 julistuksella suhteista ja yhteistyöstä. Julistus ei ole sitova. Sen lisäksi EU:n ja Uuden-Seelannin välillä on voimassa useita kahden välisiä alakohtaisia sopimuksia. Niitä ovat esimerkiksi sopimus tieteellisestä ja teknologisesta yhteistyöstä, sopimus puitteiden luomisesta Uuden-Seelannin osallistumiselle Euroopan unionin kriisinhallintaoperaatioihin, vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroista tunnustamista koskeva sopimus, sekä sopimus elävien eläinten ja eläintuotteiden kauppaan sovellettavista eläinten terveyttä koskevista toimenpiteistä. Vuonna 2015 EU ja Uusi-Seelanti saivat päätökseen neuvottelut yhteistyötä ja vastavuoroista hallinnollista avunantoa tulliasioissa koskevasta sopimuksesta. Sopimus odottaa vielä allekirjoituksia ja osapuolten ratifiointiprosessien päätökseen saattamista.

EU ja Uusi-Seelanti ovat monissa kansainvälisissä kysymyksissä samanmielisiä ja tekevät yhteistyötä esimerkiksi humanitaarisessa avussa ja terrorismin vastaisessa toiminnassa. Uusi-Seelanti osallistuu myös EU:n kriisinhallintaoperaatioihin. EU avasi edustuston Uudessa-Seelannissa vuonna 2004. Suurlähetystöksi edustusto korotettiin syyskuussa 2016. Uudelle-Seelannille EU on sen kolmanneksi suurin kauppakumppani.

Laaja-alainen kumppanuussopimus tiivistää EU:n ja Uuden-Seelannin välisiä suhteita ja pohjustaa myös vuoden 2017 aikana käynnistyviksi suunniteltuja EU:n ja Uuden-Seelannin vapaakauppaneuvotteluita (*Free Trade Agreement*, FTA).

2.2 Suomen ja Uuden-Seelannin väliset sopimus- ja kauppasuhteet

Suomen ja Uuden-Seelannin välillä on tehty sopimus lentoliikenteestä (SopS 58-59/2016). Muita Suomen ja Uuden-Seelannin välillä voimassa olevia sopimuksia ovat esimerkiksi sopimukset rikoksentekijäin molemminpuolisesta luovuttamisesta ja oikeudellisesta menettelystä siviili- ja kaupallisluontoisissa asioissa (SopS 35/1948), viisumivapaussopimus (SopS 30/1973) sekä sopimus tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi (SopS 48-49/1984).

2.3 Nykytilan arviointi

Uuden-Seelannin kanssa tehdyllä kumppanuussopimuksella voidaan arvioida olevan myönteistä merkitystä EU:n ja Uuden-Seelannin väliselle vuoropuhelulle ja yhteistyölle. Suomen kannalta sopimusta voidaan pitää suotuisana ja sillä arvioidaan olevan myönteisiä taloudellisia vaikutuksia.

Yhteistyön lisääminen ja sen kehittäminen sopimuksen avulla on hyödyllistä, ja sopimuksen tekeminen jatkaa luontevalla tavalla EU:n ja Uuden-Seelannin välisten suhteiden kehitystä. Uusi-Seelanti on EU:lle ja Suomelle samanmielinen kumppani alueella, jonka merkitys on kasvussa. Kumppanuussopimuksessa on ilmaistu osapuolten yhteiset arvot ja se tarjoaa pohjan EU:n ja Uuden-Seelannin välisen yhteistyön ja vuoropuhelun vahvistamiselle.

Suomen ja Uuden-Seelannin suhteet ovat erinomaiset. Ne luovat pohjan poliittisen ja kaupallis-taloudellisen yhteistyön laajentamiselle. Suomen suhteiden järjestämistä Uuteen-Seelantiin EU:n kumppanuussopimuksella voidaan pitää tarkoituksenmukaisena.

Kumppanuussopimus kattaa useita yhteistyöaloja ja tarkentaa osapuolten sitoumuksia. Sopimuksen tarkoituksena on lisätä ja syventää osapuolten välistä yhteistyötä. Kumppanuussopimusta täydentää tulevaisuudessa osapuolten välille neuvoteltava vapaakauppasopimus, joka tulee muodostamaan yhdessä kumppanuussopimuksen kanssa yhteisen institutionaalisen kokonaisuuden. Yhteistyön lisääminen ja sen kehittäminen sopimuksen avulla on hyödyllistä, ja sopimuksen tekeminen jatkaa luontevalla tavalla EU:n ja Uuden-Seelannin välisten suhteiden kehitystä.

Oseanian merkitys EU:lle kasvaa, ja Uusi-Seelanti on EU:lle samanmielinen kumppani alueella. Kumppanuussopimuksessa on ilmaistu osapuolten yhteiset arvot. Kumppanuussopimus tarjoaa pohjan EU:n ja Uuden-Seelannin välisen yhteistyön ja vuoropuhelun vahvistamiselle.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Kumppanuussopimuksen tavoitteena on edistää poliittista vuoropuhelua sekä kehittää taloudellisia suhteita osapuolten välillä. Yhteistyö perustuu yhteisille periaatteille, joita ovat demokratian, ihmisoikeuksien, perusvapauksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen.

Kumppanuussopimus sisältää tavoitteet poliittisesta vuoropuhelusta ja yhteistyöstä ulko- ja turvallisuuspoliittisissa kysymyksissä. Tämä sisältää yhteistyön kriisinhallinnassa, joukkotuhoaseiden leviämisen estämisessä, pienten ja kevyiden aseiden laittoman kaupan torjumisessa, kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön edistämisessä sekä yhteistyön ter-

rorismin torjunnassa. Sopimus sisältää myös tavoitteen koordinaatiosta koskien kantoja kehityskysymyksissä ja humanitaarisessa avussa.

Talouden ja kaupan alalla sopimus sisältää muun muassa vuoropuhelua talous-, kauppa- ja investointikysymyksissä, yhteistyötä liiketoiminnan edistämisessä, terveys- ja kasvinsuojelukysymyksissä, eläinten hyvinvointikysymyksissä, kaupan teknisten esteiden käsittelyssä, kilpailupolitiikassa, julkisissa hankinnoissa, raaka-aineisiin liittyvissä kysymyksissä, teollis- ja tekijänoikeudellisissa asioissa, tulliasioissa, veroasioissa, matkailussa, läpinäkyvyyden edistämisessä, kauppaa ja kestävää kehitystä koskevissa asioissa sekä vuoropuhelussa kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Oikeuden, turvallisuuden ja vapauden alalla sopimus sisältää yhteistyön seuraavilla aloilla oikeudellinen yhteistyö, lainvalvontayhteistyö, järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunta, laittomien huumausaineiden torjunta, kyberrikollisuuden torjunta, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunta, muuttoliike- ja turvapaikka-asiat, diplomaatti- ja konsuliviranomaisten antama suojelu sekä henkilötietojen suoja.

Sopimus sisältää myös tavoitteita yhteistyöstä tutkimuksen innovoinnin ja tietoyhteiskunnan aloilla. Koulutuksen, kulttuurin ja ihmisten välisten yhteyksien aloilla sopimus edistää yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen, kulttuurialan, audiovisuaalialan sekä viestinten alan yhteistyötä.

Kestävän kehityksen, energian ja liikenteen aloilla sopimus sisältää yhteistyötä ympäristön ja luonnonvarojen suhteen, terveysasioissa, ilmastonmuutoskysymyksissä, katastrofiriskien hallinta ja pelastuspalveluiden suhteen, maatalouden ja maaseudun kehittämisen sekä metsätalouden aloilla, meri- ja kalastusasioissa sekä työllisyys- ja sosiaaliasioissa.

Esityksen tavoitteena on hankkia eduskunnan hyväksyntä sopimukselle. Esitys sisältää myös ehdotuksen niin sanotuksi blankettilaiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Sopimuksella ei ole suoria vaikutuksia valtion talousarvioon. Tavoitteena on lähentää EU:n ja Uuden-Seelannin poliittista ja taloudellista vuorovaikutusta ja käynnistää yhteistyö usealla eri osa-alueella. Sopimuksella voidaan arvioida olevan myönteisiä, joskaan ei välittömiä, taloudellisia vaikutuksia Suomelle.

Kumppanuussopimus monen eri alan kattavana sopimuksena luo mahdollisuuden kehittää Suomen ja Uuden-Seelannin välistä yhteistyötä.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Sopimuksella ei ole suoria vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Sopimuksella perustettavista sekakomitean ja alaryhmien kokouksista johtuvat tehtävät voidaan hoitaa tavanomaisen käytännön edellyttämällä tavalla nykyisellä henkilöstöllä.

4.3 Ympäristövaikutukset

Sopimuksella ei ole välittömiä ympäristövaikutuksia, mutta se edistää välillisesti ympäristöpoliittisia tavoitteita. Alueina, joilla osapuolet ovat päättäneet lujittaa yhteistyötään, mainitaan ympäristö ja luonnonvarat sekä ilmastonmuutos.

Sopimuksessa sovitaan yhteistyöstä ympäristöasioissa, kuten luonnonvarojen kestävässä hallinnassa. Yhteistyön tavoitteena on edistää ympäristönsuojelua ja sisällyttää ympäristökysymykset kaikkiin asiaankuuluviin yhteistyöaloihin niin kansainvälisesti kuin alueellisesti.

Energiaa koskevassa yhteistyössä keskitytään paitsi yhteistyöhön kansainvälisten energiamarkkinoiden sujuvoittamiseksi myös uusiutuvien energiamuotojen lisäämiseen sekä energian käytön järkevän tason ja kestävän energiatuotannon edistämiseen.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Suomen kahdenväliset suhteet Uuden-Seelannin kanssa ovat erittäin hyvät ja ongelmattomat. Kumppanuussopimus ei vähennä kahdenvälisten suhteiden hoitamisen tärkeyttä, vaan toimii niitä täydentäen. Kumppanuussopimus tarjoaa kehyksen osapuolten väliselle poliittiselle vuoropuhelulle, edistää ja lujittaa EU:n ja Uuden-Seelannin välistä lähentymistä sekä edesauttaa poliittisten suhteiden syvenemistä.

Sopimuksella pyritään edistämään osapuolten yhteistyötä useilla aloilla, jotka ovat omiaan saamaan aikaan myönteisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia. Sopimuksen tavoitteisiin kuuluu edistää keskinäistä ymmärrystä ja vahvoja ihmisten välisiä yhteyksiä muun muassa matkailua edistämällä.

5 Asian valmistelu

5.1 Asian valmistelu Euroopan unionissa

EU:n ja Uuden-Seelannin neuvottelut kokonaisvaltaisesta kumppanuus- ja yhteistyösopimuksesta alkoivat 25 päivänä kesäkuuta 2012, kun Euroopan unionin neuvosto antoi valtuutuksensa neuvotteluiden käynnistämiseksi. Asiaa on valmisteltu säännöllisesti neuvoston työryhmissä, mukaan lukien Aasia ja Oseania -työryhmä sekä kauppapoliittinen komitea.

Unionin puolesta neuvottelut kävi komissio. Jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvissa asioissa komissio neuvotteli neuvoston Aasia ja Oseania -työryhmässä määrittämän kannan pohjalta ja neuvotteluohjeiden mukaisesti. Jäsenvaltioilla oli periaatteellinen oikeus olla tarvittaessa neuvotteluissa mukana käsiteltäessä niille kuuluvia asioita. Komissio raportoi jäsenmaille säännöllisesti neuvottelujen edistymisestä. Euroopan parlamentille on tiedotettu neuvotteluista säännöllisesti koko neuvottelujen ajan.

Euroopan unionin ja Uuden-Seelannin neuvottelijat pääsivät heinäkuussa 2014 pidetyllä viidennellä neuvottelukierroksella yhteisymmärrykseen sopimuksen viimeisistä avoinna olleista kysymyksistä. Lopullinen, lokakuussa 2014 sovittu teksti hyväksyttiin pysyvien edustajien komiteassa 13 päivänä marraskuuta 2014 ja väliaikaista soveltamista koskevan lausekkeen lisääminen 25 päivänä helmikuuta 2015.

5.2 Asian kansallinen valmistelu

Valtioneuvosto tiedotti eduskunnalle komission neuvottelumandaatista E-kirjeellä (E 61/2012 vp) 31 päivänä toukokuuta 2012. Tarkemmin sopimuksen sisältöä on selostettu 24 päivänä lokakuuta 2013 eduskunnalle annetussa U-kirjelmässä (U 72/2013 vp). U-jatkokirjelmä

(UM2015-00013) on annettu eduskunnalle 16 päivänä tammikuuta 2015. Sopimustekstistä on saatu Ahvenanmaan maakuntahallinnon kommentit lokakuussa 2013 sekä joulukuussa 2014.

Hallituksen esitys on valmisteltu ulkoasiainministeriössä. Hallituksen esityksestä on pyydetty lausunnot liikenne- ja viestintäministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, oikeusministeriöltä, puolustusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, valtioneuvoston kanslialta ja ympäristöministeriöltä sekä Ahvenanmaan maakuntahallinnolta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde lainsäädäntöön

Johdanto

Ilmaistaan osapuolten halu kehittää suhteitaan kohti tiiviimpää kumppanuutta ja vahvistetaan sitoutuminen ihmisoikeuksiin, oikeusvaltion, demokratian ja hyvän hallinnon periaatteisiin siten kuin ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa kansainvälisissä ihmisoikeusasiakirjoissa on vahvistettu. Vahvistetaan osapuolten sitoumus edistää talouskasvua, globaalia talouden hallintaa, rahoitusvakautta ja tehokasta monenvälisyyttä sekä sitoumus yhteistyöhön kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden edistämisessä.

I OSASTO: YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 artikla. *Sopimuksen tarkoitus*. Osapuolet vahvistavat sopimuksen tarkoituksena olevan vahvistetun kumppanuuden osapuolten välillä ja syvennetyn sekä tehostetun yhteistyön yhteistä etua koskevissa asioissa yhteisten arvojen ja periaatteiden mukaisesti.

2 artikla. *Yhteistyön perusta*. Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa demokratian periaatteisiin, ihmisoikeuksiin, perusvapauksiin, oikeusvaltioon ja hyvään hallintotapaan siten kuin ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa kansainvälisissä ihmisoikeusasiakirjoissa on vahvistettu. Näiden periaatteiden kunnioittaminen on määritelty kummankin osapuolen sisäpolitiikan ja kansainvälisen politiikan perustaksi ja sopimuksen olennaiseksi osaksi. Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa Yhdistyneiden kansakuntien (YK) peruskirjaan ja siinä esitettyihin arvoihin. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa tukea kokonaisvaltaista kestävää kehitystä ja kasvua, myötävaikuttaa kansainvälisesti sovittujen kehitystavoitteiden saavuttamiseen ja tehdä yhteistyötä maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin puuttumiseksi.

3 artikla. *Vuoropuhelu*. Osapuolet sopivat tehostavansa säännöllistä poliittista vuoropuhelua kaikilla sopimuksen kattamilla aloilla sopimuksen tarkoituksen täyttämiseksi. Vuoropuhelun muotona ovat tarpeen mukaan pidettävät valtion- tai hallitusten päämiesten tason kokoukset, ministeritason neuvottelut, mahdollisuuksien mukaan vuosittaiset ulkoministeritason neuvottelut, ylemmän virkamiestason neuvottelut, tiedotus ja yhteistyö sekä alakohtaiset vuoropuhelut ja valtuuskuntavaihdot.

4 artikla. *Yhteistyö alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä*. Osapuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä ja vaihtavansa näkemyksiä molempia osapuolia kiinnostavista kysymyksistä sekä tarvittaessa vaihtamalla tietoja alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä omaksuttavista kannoista.

II OSASTO: POLIITTINEN VUOROPUHELU JA YHTEISTYÖ ULKO- JA TURVALLISUUSPOLIITTISISSA KYSYMYKSISSÄ

5 artikla. *Poliittinen vuoropuhelu*. Osapuolet sopivat tehostavansa kaikilla tasoilla käytävää, säännöllistä, poliittista vuoropuhelua keskustellakseen ulko- ja turvallisuuspoliittisista sekä molempia osapuolia huolestuttavista asioista ja vahvistaakseen yhteistä lähestymistapaa kansainvälisiin kysymyksiin. Osapuolet sopivat, että poliittinen vuoropuhelu tarkoittaa muodollista ja epämuodollista tietojen vaihtoa ja neuvottelua kaikilla hallintotasoilla.

6 artikla. *Sitoutuminen demokratian periaatteisiin, ihmisoikeuksiin ja oikeusvaltioon*. Osapuolet sopivat edistävänsä keskeisiä periaatteita, jotka koskevat demokraattisia arvoja, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltiota monenvälisillä foorumeilla ja tekevänsä yhteistyötä sekä tarvittaessa koordinoivansa toimiaan näiden edistämiseksi käytännössä kolmansissa maissa.

7 artikla. *Kriisinhallinta*. Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden edistämiseen muun muassa puitteiden luomisesta Uuden-Seelannin osallistumiselle Euroopan unionin kriisinhallintaoperaatioihin, Brysselissä 18 päivänä huhtikuuta 2012 tehdyn sopimuksen kautta (EUVL L 160, 21.6.2012, p. 2).

8 artikla. *Joukkotuhoaseiden leviämisen estäminen*. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa noudattaa kansainvälisten aseistariisunta- ja asesulkusopimusten mukaisia velvoitteitaan ja muita asiaa koskevia kansainvälisiä velvoitteita sekä panna ne täysimääräisesti täytäntöön kansallisella tasolla. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ja osallistuvansa joukkotuhoaseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämiseen. Osapuolet sopivat, että määräys on sopimuksen olennainen osa. Lisäksi osapuolet sopivat edistävänsä muita kansainvälisiä toimia joukkotuhoaseiden ja kantolaitteiden leviämisen estämiseksi ja sitoutuvansa niiden toimeenpanoon pitämällä yllä tehokasta kansallista vientivalvontajärjestelmää ja aloittamalla säännöllisen poliittisen vuoropuhelun kyseisistä aiheista. Kaksikäyttötuotteiden valvonnasta on unionin tasolla annettu neuvoston asetus (EY) N:o 428/2009 kaksikäyttötuotteiden vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta. Kansallisesti vientivalvontajärjestelmästä on säädetty laissa kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta (562/1996) sekä laissa puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012).

9 artikla. *Pienaseet ja kevyet aseet*. Osapuolet tunnustavat pienaseista ja kevyistä aseista sekä niissä käytettävistä ampumatarvikkeista aiheutuvan vakavan uhan kansainväliselle turvallisuudelle ja rauhalle. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa noudattaa pienaseiden laittoman kaupan torjuntaa koskevia kansainvälisiä sitoumuksiaan. Osapuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan torjunnassa ja aloittavansa säännöllisen poliittisen vuoropuhelun tästä aiheesta.

10 artikla. *Kansainvälinen rikostuomioistuin*. Osapuolet vahvistavat, etteivät vakavimmat kansainvälistä yhteisöä koskettavat rikokset saa jäädä rankaisematta. Osapuolet vakuuttavat edistävänsä rauhan ja kansainvälisen oikeuden lujittamista toteuttamalla toimia Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön (SopS 55-56/2002) ja siihen liittyvien välineiden täytäntöön panemiseksi.

11 artikla. *Yhteistyö terrorismin torjunnassa*. Osapuolet sopivat yhteistyöstä terrorismin ehkäisemiseksi ja tukahduttamiseksi kansainvälisen oikeuden ja sopimusten mukaisesti ottaen erityisesti huomioon muun muassa kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja YK:n maailmanlaajuisen terrorisminvastaisen strategian. Osapuolet tekevät yhteistyötä panemalla täytäntöön YK:n soveltuvat päätöslauselmat, vaihtamalla tietoja ja näkemyksiä, pyrkimällä yksimielisyyteen kansainvälisen terrorismia koskevan yleissopimuksen tekemisestä sekä edistämällä YK:n maailmanlaajuisen terrorisminvastaisen strategian täytäntöönpanoa. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa kansainvälisiin normeihin, jotka rahanpesunvastainen toimintaryhmä (FATF) on antanut terrorismin rahoituksen torjumiseksi ja yhteistyöhön terroristien toiminnan ehkäisyssä sekä siihen vastaamisessa antamalla apua muille valtioille näiden valmiuksien kehittämiseksi.

III OSASTO: GLOBAALIA KEHITYSTÄ JA HUMANITAARISTA APUA KOSKEVA YHTEISTYÖ

12 artikla. *Kehitys*. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa tukea kestävää kehitystä kehitysmaissa ja tunnustavat yhteistyön arvon kehitystoimien aiempaa suuremman painoarvon, kattavuuden sekä vaikutuksen varmistamisessa. Osapuolet sopivat vaihtavansa näkemyksiä ja koordinoivansa kehityskysymyksiä koskevia kantojaan kansainvälisillä foorumeilla ja vaihtavansa tietoja kehitysohjelmistaan sekä koordinoivansa toimiaan yksittäisissä maissa.

13 artikla. *Humanitaarinen apu*. Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa humanitaariseen apuun ja pyrkivät toimimaan koordinoidusti.

IV OSASTO: YHTEISTYÖ TALOUS- JA KAUPPAKYSYMYKSISSÄ

14 artikla. *Vuoropuhelu talous-, kauppa- ja investointikysymyksissä*. Osapuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä talouteen, kauppaan ja investointeihin liittyvillä aloilla helpottaakseen kahdenvälistä kauppaa ja investointivirtoja perustuen monenväliseen kauppajärjestelmään sekä kaupan vapauttamiseen. Osapuolet edistävät tietojen vaihtoa ja kokemusten jakamista makrotaloudellisista politiikoistaan sekä jatkavat tavarakaupan, palvelukaupan ja kahden suuntaisten investointien edistämistä. Kahdenvälistä kauppaa ja investointeja koskevaa vuoropuhelua ja yhteistyötä jatketaan lisäksi käymällä kauppapoliittista ja maataloustuotteiden kauppaa koskevia vuoropuheluita.

15 artikla. *Terveys- ja kasvinsuojelukysymykset*. Osapuolet sopivat lujittavansa yhteistyötään terveys- ja kasvinsuojelukysymyksissä kansainvälisten sopimusten ja järjestöjen puitteissa. Yhteistyö voi sisältää tietojenvaihtoa, tuontivaatimusten soveltamista toisen osapuolen koko alueeseen, toisen osapuolen viranomaisten tarkastus- ja sertifiointijärjestelmien kansainvälisten normien vaatimuksenmukaisuuden tarkistamista ja tuholaisista tai taudeista vapaiden alueiden tunnustamista. Osapuolet sitoutuvat hyödyntämään eläinten terveyttä koskevia kansainvälisiä asiakirjoja, joita sovelletaan elävien eläinten ja eläintuotteiden kauppaan.

16 artikla. *Eläinten hyvinvointi*. Osapuolet vahvistavat yhteistyön tärkeyden eläinten hyvinvointiin liittyvissä asioissa.

17 artikla. *Kaupan tekniset esteet*. Osapuolet vahvistavat, että kaupan teknisten esteiden vähentäminen tekemällä yhteistyötä ja noudattamalla kansainvälisiä sopimuksia on molempien osapuolten etu ja keskeinen tekijä tavarakaupan helpottamisessa.

18 artikla. *Kilpailupolitiikka*. Osapuolet sitoutuvat kilpailun edistämiseen taloudellisessa toiminnassa ja tietojen jakamiseen kilpailupolitiikasta sekä viranomaisten välisen yhteistyön tehostamiseen.

19 artikla. *Julkiset hankinnat*. Osapuolet sitoutuvat avoimiin ja läpinäkyviin julkisia hankintoja koskeviin sääntelykehyksiin ja yhteistyön tiivistämiseen näihin liittyen sekä toistensa julkisten hankintojen markkinoille pääsyn edistämiseen.

20 artikla. *Raaka-aineet*. Osapuolet tehostavat yhteistyötä raaka-aineisiin liittyvissä kysymyksissä tarkoituksenaan poistaa kaupan esteet ja vahvistaa raaka-ainekaupan maailmanlaajuista sääntöperusteisuutta sekä läpinäkyvyyttä. Yhteistyö voi koskea kauppaa ja investointeja koskevia kysymyksiä, tulliesteitä ja tullien ulkopuolisia esteitä, sääntelykehyksiä ja kestävään kehitykseen liittyviä parhaita käytänteitä.

21 artikla. *Teollis- ja tekijänoikeudet*. Osapuolet vahvistavat pitävänsä tärkeinä teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyviä oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan sekä vaihtavansa tietoja ja kokemuksia niitä koskevista käytänteistä, oikeuksien edistämisestä ja suojelusta sekä oikeuksien loukkaamisen estämisestä. Osapuolet sopivat lisäksi vaihtavansa tietoja ja edistävänsä vuoropuhelua geneettisten resurssien, perinteisen tietämyksen ja kansaperinteen suojelusta.

22 artikla. *Tulli*. Osapuolet tehostavat tulliasioita koskevaa yhteistyötä tavoitteenaan yksinkertaistaa ja yhdenmukaistaa tullimenettelyjä edelleen.

23 artikla. *Yhteistyö veroasioissa*. Vahvistaakseen ja edistääkseen taloudellista toimintaa ottaen samalla huomioon tarpeen luoda tarkoituksenmukainen sääntelykehys osaspuolet tunnustavat hyvän hallinnon periaatteet, kuten läpinäkyvyyden, tietojenvaihdon ja oikeudenmukaisen verokilpailun periaatteet verotuksen alalla, sekä sitoutuvat noudattamaan niitä. Tätä varten osapuolet parantavat kansainvälistä yhteistyötä verotuksen alalla toimivaltuuksiensa mukaisesti, helpottavat lainmukaisten verotulojen keräämistä ja kehittävät toimenpiteitä edellä mainittujen periaatteiden tehokkaan noudattamisen varmistamiseksi.

24 artikla. *Läpinäkyvyys*. Osapuolet tunnustavat läpinäkyvyyden ja oikeusvarmuuden merkityksen kauppaan liittyvien lakiensa ja asetustensa hallinnoinnissa ja vahvistavat tässä tarkoituksessa Maailman kauppajärjestön WTO:n sopimuksista johtuvat sitoumuksensa.

25 artikla. *Kauppa ja kestävä kehitys*. Osapuolet tunnustavat, että kestävän kehityksen tavoitteen saavuttamista voidaan tukea edistämällä toisiaan lujittavia kauppa-, ympäristö- ja työpolitiikkoja, ja vahvistavat sitoutumisensa kaupan ja investointitoiminnan edistämiseen tavoitetta tukevalla tavalla. Osapuolet tunnustavat kummankin osapuolen oikeuden vahvistaa omat ympäristön- ja työsuojelun tasonsa, mutta kauppaa tai investointeja ei ole asianmukaista edistää alentamalla näiden tarjoamaa suojaa tai käyttää ympäristö- tai työlainsäädäntöä, -politiikkoja tai -käytäntöjä protektionistisiin tarkoituksiin. Osapuolet vaihtavat tietoja ja kokemuksia sekä vahvistavat yhteistyötä kauppasuhteissa esiintyvissä, kestävää kehitystä koskevissa asioissa.

26 artikla. *Vuoropuhelu kansalaisyhteiskunnan kanssa*. Osapuolet kannustavat vuoropuhelua valtion ja valtiosta riippumattomien järjestöjen välillä tavoitteenaan kaupan ja investointien edistäminen.

27 artikla. *Liiketoimintaa koskeva yhteistyö*. Parantaakseen erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukykyä osapuolet kannustavat vahvistamaan yritysten välisiä sekä hallinnon ja liike-elämän välisiä yhteyksiä.

28 artikla. *Matkailu*. Osapuolet tunnustavat matkailun arvon ja sopivat tekevänsä yhteistyötä matkailun lisäämiseksi osapuolten välillä.

V OSASTO: OIKEUSASIOITA, VAPAUTTA JA TURVALLISUUTTA KOSKEVA YHTEISTYÖ

29 artikla. *Oikeudellinen yhteistyö*. Osapuolet sopivat kehittävänsä siviili- ja kauppaoikeuden yhteistyötä monenvälisten yleissopimusten neuvottelemisen, ratifioinnin ja täytäntöönpanon osalta. Rikosoikeutta koskevan yhteistyön osalta osapuolet jatkavat keskinäiseen oikeusapuun liittyvää yhteistyötä asiaa koskevien kansainvälisten välineiden mukaisesti.

30 artikla. *Lainvalvontayhteistyö*. Osapuolet sopivat lainvalvontaviranomaisten, -virastojen ja -yksiköiden välisestä yhteistyöstä sekä osallistumisesta molempia osapuolia koskettavien kansainvälisten rikos- ja terroriuhkien torjuntaan.

31 artikla. *Järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunta*. Osapuolet sitoutuvat yhteistyöhön järjestäytyneen rikollisuuden, talousrikollisuuden, korruption, väärentämisen ja laittoman liiketoiminnan torjumiseksi sekä niiden kautta saadun omaisuuden tai saatujen varojen takaisinsaamiseksi täyttämällä kaikilta osin voimassa olevat keskinäiset kansainväliset velvoitteensa sekä edistämällä kansainvälisten sopimusten täytäntöönpanoa.

32 artikla. *Laittomien huumausaineiden torjunta*. Osapuolet tekevät yhteistyötä varmistaakseen huumausaineita koskevan lähestymistapansa olevan tasapainoinen ja yhtenäistetty. Osapuolet tekevät yhteistyötä huumausaineiden kauppaa harjoittavien kansainvälisten rikollisjärjestöjen hajottamiseksi ja rikollisten lailliseen talouteen soluttautumisen ehkäisemiseksi.

33 artikla. *Kyberrikollisuuden torjunta*. Osapuolet lujittavat yhteistyötä ja vaihtavat tietoja ehkäistäkseen ja torjuakseen korkeateknologiaan liittyviä rikoksia, kyberrikoksia ja sähköisiä rikoksia sekä laittomien materiaalien levittämistä internetissä.

34 artikla. *Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunta*. Osapuolet vahvistavat tarpeen tehdä yhteistyötä torjuakseen rahoitusjärjestelmien hyväksikäytön rikollisessa toiminnassa.

35 artikla. *Muuttoliike- ja turvapaikka-asiat*. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä laittoman muuttoliikkeen, ihmiskaupan, turvapaikka-asioiden, kotoutumisen, työvoiman liikkuvuuden ja kehittymisen, viisumien, asiakirjojen turvallisuuden, biometrian sekä rajaturvallisuuden aloilla. Osapuolet sopivat toisen osapuolen alueella laittomasti oleskelevien kansalaistensa takaisinotosta ja henkilöasiakirjojen toimittamisesta takaisinotettaville kansalaisilleen. Osapuolet sopivat kumman tahansa osapuolen pyynnöstä tarkastelevansa mahdollisuuksia tehdä EU:n ja Uuden-Seelannin välinen takaisinottosopimus.

Passin myöntämisestä säädetään passilaissa (671/2006) ja henkilökortin myöntämisestä henkilökorttilaissa (663/2016). Suomen kansalaista ei saa perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan estää saapumasta maahan, karkottaa maasta eikä vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan. Perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla. Ulkomaalaista ei saa karkottaa, luovuttaa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu.

36 artikla. *Diplomaatti- ja konsuliviranomaisten antama suojelu*. Artiklassa määrätään ensinnäkin siitä, että Uusi-Seelanti hyväksyy sen, että Euroopan unionin minkä tahansa edustettuna olevan jäsenvaltion diplomaatti- ja konsuliviranomaiset voivat antaa Uudessa-Seelannissa suojelua sellaisten muiden jäsenvaltioiden puolesta, joilla ei ole tavoitettavissa olevaa ja pysyvää edustusta Uudessa-Seelannissa. Artiklassa määrätään myös, että unioni ja jäsenvaltiot puolestaan hyväksyvät sen, että Uuden-Seelannin diplomaatti- ja konsuliviranomaiset voivat antaa suojelua kolmannen maan puolesta ja että kolmannet maat voivat antaa suojelua Uuden-Seelannin puolesta unionissa sellaisissa paikoissa, joissa Uudella-Seelannilla tai kyseisellä kolmannella maalla ei ole tavoitettavissa olevaa ja pysyvää edustusta. Artiklan mukaan edellä mainittujen määräysten tarkoituksena on poistaa sellaiset ilmoittamis- ja hyväksymisvaatimukset, joita olisi muutoin sovellettava. Osapuolet sopivat lisäksi helpottavansa konsuliasioita koskevaa vuoropuhelua.

Suomessa tapahtuva muiden valtioiden harjoittaman konsulitoiminnan sääntely perustuu suoraan Wienin konsulisuhteita koskevan yleissopimuksen (SopS 49-50/1980) määräyksiin. Yleissopimuksen 8 artiklassa määrätään konsulitehtävien hoidosta kolmannen valtion puolesta. Kyseisen määräyksen mukaan asianmukaisesti siitä vastaanottajavaltiolle ilmoitettuaan lähettäjävaltion konsuliedustusto voi, ellei vastaanottajavaltio tätä vastusta, hoitaa konsulitehtäviä vastaanottajavaltiossa kolmannen valtion puolesta. Kumppanuussopimuksen 36 artiklan

määräykset poistavat siis yleissopimuksen mukaisen vaatimuksen lähettäjävaltion tekemästä ilmoituksesta Uuden-Seelannin kohdalla samoin kuin vastaanottajavaltion mahdollisuuden vastustaa konsulisuojelun antamista kolmannen valtion puolesta.

37 artikla. *Henkilötietojen suoja*. Osapuolet tekevät yhteistyötä varmistaakseen henkilötietojen korkeatasoisen suojan kansainvälisten välineiden ja normien mukaisesti. Osapuolet vaihtavat tietoja ja asiantuntemusta sekä tekevät yhteistyötä kansainvälisissä elimissä henkilötietojen suojan alalla.

VI OSASTO: YHTEISTYÖ TUTKIMUKSEN, INNOVOINNIN JA TIETOYHTEISKUNNAN ALOILLA

38 artikla. *Tutkimus ja innovointi*. Osapuolet vahvistavat yhteistyötään tutkimuksen ja innovoinnin aloilla.

39 artikla. *Tietoyhteiskunta*. Osapuolet sitoutuvat vaihtamaan näkemyksiä sähköistä viestintää koskevasta politiikasta ja sääntelystä mukaan lukien uusien tieto- ja viestintätekniikoiden standardointi sekä niihin liittyvät turvallisuusnäkökohdat.

VII OSASTO: YHTEISTYÖ KOULUTUKSEN, KULTTUURIN JA IHMISTEN VÄLISTEN YHTEYKSIEN ALOILLA

40 artikla. *Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus*. Osapuolet sitoutuvat tukemaan yhteistyötoimia koulutuksen alalla muun muassa edistämällä henkilöiden liikkuvuutta, yhteistyöhankkeita, institutionaalista yhteistyötä ja poliittisia uudistuksia.

41 artikla. *Kulttuurialan, audiovisuaalialan ja viestinten alan yhteistyö*. Osapuolet edistävät yhteistyön tiivistämistä kulttuuri- ja luovilla aloilla.

42 artikla. *Ihmisten väliset yhteydet*. Osapuolet edistävät ja syventävät ihmisten välisiä yhteyksiä osapuolten välillä.

VIII OSASTO: YHTEISTYÖ KESTÄVÄN KEHITYKSEN, ENERGIAN JA LIIKENTEEN ALOILLA

43 artikla. *Ympäristö ja luonnonvarat*. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ympäristöasioissa, kuten luonnonvarojen kestävässä hallinnassa tavoitteenaan ympäristön suojelu.

44 artikla. *Terveyden parantaminen ja suojelu sekä asiaa koskeva sääntely*. Osapuolet sopivat lisäävänsä yhteistyötä terveysasioissa ja edistävänsä tietojen ja kokemusten vaihtoa terveyden suojelun, tartuntatautien sekä kansainvälisesti hyväksyttyjen terveysnormien ja -käytäntöjen osalta.

45 artikla. *Ilmastonmuutos*. Osapuolet tunnustavat ilmastonmuutoksen olevan maailmanlaajuinen ja kiireellinen huolenaihe, johon on puututtava yhteisin toimin, jotta maapallon keskilämpötila ei kohoa yli kahdella celsiusasteella esiteolliseen aikaan verrattuna. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä yhteisen edun mukaisilla aloilla, kuitenkaan rajoittamatta keskustelua ilmastonmuutoksesta muilla foorumeilla.

46 artikla. *Katastrofiriskien hallinta ja pelastuspalvelu*. Osapuolet tunnustavat tarpeen hallita omilla alueillaan ja maailmanlaajuisesti esiintyviä luonnon ja ihmisen aiheuttamia katastrofeja

ja vahvistavat sitoumuksensa tehdä kahden- ja monenvälistä yhteistyötä parantaakseen katastrofiriskien hallinnan tuloksia.

47 artikla. *Energia*. Osapuolet pyrkivät lisäämään yhteistyötä energia-alalla toimivaltansa rajoissa tarkoituksenaan kehittää politiikkoja energiavarmuuden parantamiseksi, kehittää maailmanlaajuista energiakauppaa ja investointeja, parantaa kilpailukykyä, edistää uusiutuvien energialähteiden käyttöä ja energiateknologian kehittämistä sekä energiatehokkuutta, panna täytäntöön fossiilisia polttoaineita koskevat kansainväliset sitoumuksensa ja jakaa parhaita käytäntöjä energian etsinnän ja tuotannon alalta.

48 artikla. *Liikenne*. Osapuolet tekevät yhteistyötä kaikilla merkityksellisillä liikennepolitiikan osa-alueilla parantaakseen tavaroiden ja matkustajien liikkuvuutta sekä edistääkseen meri- ja lentoliikenteen turvallisuutta ja turvatoimia, ympäristönsuojelua sekä kuljetusjärjestelmiensä tehokkuutta. Lisäksi osapuolet pyrkivät edistämään markkinoille pääsyä ja investointimahdollisuuksia ilmailualalla, rajoittamatonta pääsyä kansainvälisille meriliikennemarkkinoille ja maamoottoriajoneuvojen kuljettamiseen oikeuttavien ajokorttien vastavuoroista tunnustamista.

49 artikla. *Maatalous, maaseudun kehittäminen ja metsätalous*. Osapuolet sopivat edistävänsä maatalouteen, maaseudun kehittämiseen ja metsätalouteen liittyvää yhteistyötä ja vuoropuhelua muun muassa maatalouspolitiikan ja kestävän metsänhoidon aloilla.

50 artikla. *Meri- ja kalastusasiat*. Osapuolet lujittavat vuoropuhelua ja yhteistyötä meri- ja kalastusalan asioissa sekä pyrkivät edistämään elollisten meriluonnonvarojen pitkän aikavälin säilyttämistä ja kestävää hoitoa, laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen torjumista sekä ekosysteemiin perustuvan hallinnointilähestymistavan täytäntöönpanoa.

51 artikla. *Työllisyys- ja sosiaaliasiat*. Osapuolet lisäävät yhteistyötä ja tietojenvaihtoa työllisyys- ja sosiaaliasioissa, ilmaisevat tarpeen tukea työllisyyttä edistävää ja köyhyyttä vähentävää globalisaatioprosessia sekä vahvistavat sitoumuksensa kunnioittaa, edistää ja noudattaa kansainvälisesti tunnustettuja työ- ja sosiaalinormeja.

IX OSASTO: INSTITUTIONAALINEN KEHYS

52 artikla. *Muut sopimukset tai järjestelyt*. Sovitaan mahdollisuudesta täydentää puitesopimusta tekemällä erityissopimuksia sopimuksen kattamalla yhteistyön alalla. Puitesopimus ja erityissopimukset muodostavat yhteisen institutionaalisen kokonaisuuden. Osapuolten väliset olemassa olevat sopimukset eivät muodosta osaa tästä yhteisestä institutionaalisesta kehyksestä. Mikään tässä sopimuksessa ei vaikuta osapuolten välisten muiden sopimusten tulkintaan tai soveltamiseen eikä rajoita sitä.

53 artikla. *Sekakomitea*. Osapuolet sopivat sekakomitean perustamisesta, sen jäsenistä, kokoontumisesta sekä tehtävistä. Sekakomitean tehtäviä ovat neuvottelujen käyminen sopimuksen täytäntöönpanon helpottamiseksi, sopimuksen yleisten tavoitteiden edistämiseksi ja yleisen johdonmukaisuuden säilyttämiseksi suhteissa. Lisäksi sekakomitean tehtäviin kuuluu pyrkiä ratkaisemaan sopimuksen soveltamisesta ja tulkinnasta mahdollisesti aiheutuvat kiistat sekä tutkia osapuolten esittämät tiedot 54 artiklan mukaisesti. Sekakomitea tekee päätöksensä yksimielisesti.

54 artikla. *Täytäntöönpanotavat ja riitojenratkaisu*. Osapuolet sopivat velvoitteesta toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen tästä sopimuksesta johtuvien velvoitteidensa täyttämisen ja toteutettavista menettelyistä, joita noudatetaan niissä tapauksissa, joissa osapuolten välillä on erimielisyyttä sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta.

Kumppanuussopimuksen olennaisiksi osiksi on 2 artiklan 1 kohdassa ja 8 artiklan 1 kohdassa määritelty sitoutuminen demokratian periaatteisiin, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, perusoikeuksiin ja oikeusvaltioperiaatteeseen sekä joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseen. Artiklan 3 kohdan mukaan, jos osapuoli katsoo toisen osapuolen syyllistyneen näiden velvoitteiden erityisen vakavaan ja huomattavaan rikkomiseen, se voi ryhtyä tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin. Tarkoituksenmukaisilla toimenpiteillä tarkoitetaan artiklan 7 kohdan mukaan kumppanuussopimuksen tai muun samaan institutionaaliseen kehykseen kuuluvan sopimuksen soveltamisen keskeyttämistä osittain tai kokonaan tai sopimuksen irtisanomista sen asiaa koskevien määräysten mukaisesti. Ensisijaisesti on kuitenkin valittava sellaisia toimenpiteitä, jotka aiheuttavat vähiten häiriötä osapuolten suhteille. Toimenpiteiden, jotka kohdistuvat samaan institutionaaliseen kehykseen kuuluviin sopimuksiin on oltava oikeasuhteisia kumppanuussopimuksen mukaisten velvoitteiden rikkomiseen nähden ja kansainvälisen oikeuden mukaisia.

Sekakomitea toimii vuoropuhelufoorumina, ja osapuolet tekevät kaikkensa löytääkseen sopuratkaisun siinä tapauksessa, että sopimuksen olennaisia osia koskevaa velvoitetta olisi katsottu rikotun. Jos sekakomitea ei pääse molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun 15 päivän kuluessa neuvottelujen aloittamisesta ja viimeistään 30 päivän kuluttua 3 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen antamisesta, asia siirretään käsiteltäväksi ministeritason neuvotteluissa, joita voidaan käydä enintään 15 päivän ajan.

Jos molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun ei ole päästy 15 päivän kuluessa ministeritason neuvottelujen aloittamisesta eikä 45 päivän kuluessa ilmoituksen antamisesta, ilmoituksen tehnyt osapuoli voi päättää ryhtyä 3 kohdassa tarkoitettuihin tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin. Unionissa keskeyttämispäätös edellyttää yksimielistä päätöstä. Uudessa-Seelannissa keskeyttämispäätöksen tekee Uuden-Seelannin hallitus maan lakien ja asetusten mukaisesti.

X OSASTO: LOPPUMÄÄRÄYKSET

55 artikla. *Määritelmät*. Määritellään, että sopimuksessa ”osapuolilla” tarkoitetaan Euroopan unionia tai sen jäsenvaltioita taikka unionia ja sen jäsenvaltioita niillä kulloinkin olevan toimivallan mukaisesti sekä Uutta-Seelantia.

56 artikla. *Tietojen julkistaminen*. Artiklassa todetaan, että mikään sopimuksessa ei estä soveltamasta kansallisia lakeja ja asetuksia tai unionin säädöksiä, jotka koskevat virallisten asiakirjojen julkista saatavuutta. Osapuolen ei myöskään edellytetä antavan tietoja, joiden luovuttamisen se katsoo olevan keskeisten turvallisuusetujensa vastaista.

57 artikla. *Muuttaminen*. Ilmoitetaan, että sopimusta voidaan muuttaa osapuolten keskinäisellä kirjallisella sopimuksella. Muutokset tulevat voimaan osapuolten sopimana ajankohtana.

58 artikla. *Voimaantulo, kesto ja ilmoitukset*. Sovitaan, että sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tätä tarkoitusta varten tarvittavien oikeudellisten menettelyjen saattamisesta päätökseen. Väliaikainen soveltaminen alkaa kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona Uusi-Seelanti ja unioni ovat ilmoittaneet toisilleen väliaikaista soveltamista varten tarvittavien sisäisten menettelyjen saattamisesta päätökseen. Sopimus on voimassa toistaiseksi. Kumpi tahansa osapuoli voi ilmoittaa toiselle kirjallisesti aikomuksestaan irtisanoa sopimus. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua päivästä, jona ilmoitus annettiin.

59 artikla. *Alueellinen soveltaminen*. Vahvistetaan, että sopimusta sovelletaan alueisiin, joihin sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyä so-

pimusta niissä määrätyin edellytyksin, sekä Uuden-Seelannin alueeseen Tokelauta lukuun ottamatta.

60 artikla. *Todistusvoimaiset tekstit*. Määritellään sopimuksen todistusvoimaiset kielet, joita ovat kaikki EU:n jäsenvaltioiden kielet.

2 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälän säännöksellä saatettaisiin voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä selostetaan jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa.

2 §. Sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja lain voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Laki on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

3 Voimaantulo

Osapuolet hyväksyvät sopimuksen omien menettelyjensä mukaisesti. Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tätä varten tarvittavien menettelyjen saattamisesta päätökseen. Sopimuksen tiettyjä osia sovelletaan väliaikaisesti sen voimaantuloon asti EU:n ja Uuden-Seelannin välillä. Väliaikaisesti sovelletaan sopimuksen 3-5 artiklaa sekä 53 artiklaa, lukuun ottamatta sen 3 kohdan g ja h alakohtaa (EUVL L 321, 29.11.2016, s. 1). Väliaikainen soveltaminen alkaa kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona osapuolet ovet ilmoittaneet toisilleen tarvittavien menettelyjen saattamisesta päätökseen. Sopimusta on sovellettu väliaikaisesti sopimuksen 58 artiklan 2 kohdan mukaisesti 12 päivästä tammikuuta 2017 alkaen.

Laki sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ehdotetaan tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti sopimuksen voimaantulon kanssa.

Sopimukseen sisältyy määräyksiä tietyistä yhteistyöaloista, jotka käsittelevät Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:ssä Ahvenanmaan toimivaltaan kuuluvaksi säädettyä alaa. Tällaisia aloja koskevia määräyksiä sisältyy ainakin koulutusta koskevaan 40 artiklaan, kulttuuriin, tiedotukseen, viestintään, audiovisuaaliseen alaan ja tiedotusvälineisiin liittyvää yhteistyötä koskevaan 41 artiklaan, ympäristöä ja luonnonvaroja koskevaan 43 artiklaan, terveyttä koskevaan 44 artiklaan, katastrofiriskien hallintaa ja pelastuspalvelua koskevaan 46 artiklaan, liikennettä koskevaan 48 artiklaan, maataloutta, maaseudun kehittämistä ja metsätaloutta koskevaan 49 artiklaan, meriä ja kalastusta koskevaan 50 artiklaan sekä työllisyys- ja sosiaaliasioita koskevaan 51 artiklaan. Edellä mainituista artikloista ainakin 40, 41, 44 ja 46 artiklaan sisältyy jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyminen vaaditaan siten sopimuksen voimaansaattamiseksi Ahvenanmaalla.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Euroopan unionin ja jäsenvaltioiden välinen toimivallanjako

EU:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Uuden-Seelannin kanssa tehtävä kumppanuussopimus on luonteeltaan niin sanottu sekasopimus. Sopimuksen määräykset kuuluvat osittain jäsenvaltioi-

den yksinomaiseen toimivaltaan ja osittain unionin yksinomaiseen toimivaltaan tai unionin ja sen jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan. Eduskunta hyväksyy tällaisen sopimuksen vakiintuneen käytännön mukaan vain niiltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan (esim. PeVL 6/2001 vp, PeVL 31/2001, PeVL 16/2004 vp, PeVL 24/2004 vp).

Toimivallan jako käsiteltävänä olevassa sopimuksessa ei ole yksiselitteinen, koska kyse on EU:n ja sen jäsenvaltioiden kolmannen valtion kanssa tekemästä sopimuksesta, jonka sopimusvelvoitteet ovat yhteistyövelvoitteita, jotka kohdistuvat sekä EU:iin ja sen jäsenvaltioihin. Toimivallanjakoa ei ole myöskään osoitettu sopimuksen määräyksissä.

Unionilla voidaan katsoa olevan yksinomaista toimivaltaa ainakin osan 14 artiklan (vuoropuhelu talous-, kauppa- ja investointikysymyksissä) määräysten osalta, 15 artiklan (terveys- ja kasvinsuojelukysymykset), 17 artiklan (kaupan tekniset esteet), 18 artiklan (kilpailupolitiikka), 19 artikla (julkiset hankinnat), 20 artiklan (raaka-aineet), osan 21 artiklan (teollis- ja tekijänoikeudet) määräysten osalta, osan 22 artiklan (tulli) määräysten osalta, 24 artiklan (läpinäkyvyys) ja osan 25 artiklan (kauppa ja kestävä kehitys) määräysten osalta. Sopimuksen muut määräykset kuuluvat joko jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan tai unionin ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan.

Lainsäädännön alaan kuluvat sopimusmääräykset

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräykset on luettava lainsäädännön alaan, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla, taikka 4) jos määräyksen tarkoittamasta määräyksestä on voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11, 12 ja 45/2000 vp).

Sopimuksessa 2 artiklan 1 kohdassa todetaan, että sopimuksen olennaisen osan muodostavat Ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa kansainvälisissä ihmisoikeusasiakirjoissa määriteltyjen demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien sekä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen. Perustuslakivaliokunta on katsonut (PeVL 45/2000 vp; PeVL 31/2001 vp), etteivät sellaiset yleispiirteiset ja julistuksenomaiset määräykset, joissa osapuolet vahvistavat sitoumuksensa kunnioittaa ihmisoikeuksia, vaikuta Suomen kansainvälisten velvoitteiden sisältöön tai laajuuteen ihmisoikeuksien alalla. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut, että tällaisilla määräyksillä on aikaisempaan verrattuna uudentyyppistä sitovaa merkitystä sopimukseen sisältyvän neuvottelu- ja sanktiomenettelyn vuoksi, ja tämän takia sopimuksen ihmisoikeusmääräysten on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan (ks. PeVL 31/2001 vp).

Perustuslakivaliokunnan viimeksi mainitussa lausunnossa käsittelemän sopimuksen neuvottelu- ja sanktiomenettelyä koskevassa 96 artiklassa oli nimenomaisesti mainittu sopimuksen soveltamatta jättäminen viimeisenä keinona, jota voidaan käyttää tapauksessa, jossa toinen osapuoli on rikkonut sopimuksen olennaiseksi osaksi määriteltyä ihmisoikeuksia sekä demokratian ja oikeusvaltion periaatetta koskevaa sopimusmääräystä. Nyt kyseessä olevan sopimuksen 54 artiklan 3 kohdassa sovitaan, että osapuoli voi ryhtyä tällaisessa tapauksessa ’tarkoituk-

senmukaisiin toimenpiteisiin', joiksi on 54 artiklan 7 kohdassa on määritelty sopimuksen tai sen kanssa yhteiseen institutionaaliseen kehykseen kuuluvan sopimuksen soveltamisen keskeyttäminen osittain tai kokonaan tai irtisanominen kyseisen sopimuksen määräysten mukaisesti. Tämän vuoksi valtioneuvosto katsoo, että sopimuksen 54 artiklan määräysten soveltaminen voi johtaa tilanteeseen, jossa sopimuksen olennaiseksi osaksi määritellyllä 2 artiklan 1 kohdalla on perustuslakivaliokunnan lausunnossaan (ks. PeVL 31/2001 vp) tarkoittamaa uudentyyppistä sitovaa merkitystä ja tämän vuoksi sopimuksen ihmisoikeusmääräysten on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan.

Myös joukkotuhoaseiden leviämisen estämistä koskevan 8 artiklan 1 kohta on määritelty sopimuksen olennaiseksi osaksi. Tämän sopimusmääräyksen rikkomisessa on kyse sopimuksen olennaisesta rikkomisesta, joka mahdollistaa sopimuksen 54 artiklan mukaisen riitojenratkaisu- ja sanktiomenettelyn käytön. Näin ollen määräyksellä voidaan edellisessä kappaleessa selostettujen perusteluiden valossa arvioida olevan perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 31/2001 vp tarkoitettua sitovaa merkitystä, minkä vuoksi sen olisi katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan.

Osapuolet velvoitetaan 8 artiklan 2 kohdan b alakohdassa myös ylläpitämään tehokasta kansallista vientivalvontajärjestelmää, mukaan lukien siihen sisältyvät tehokkaat seuraamukset vientivalvonnan laiminlyönnistä. Yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista on perustuslain 80 §:n mukaan säädettävä lailla. Perustuslain 8 §:n mukaan rikoksena rangaistava teko ja siitä seuraava rangaistus tulee määritellä lain tasolla. Näin ollen kyseinen sopimusmääräys, joka velvoittaa tehokkaan kansallisen vientivalvontajärjestelmän ylläpitämiseen seurauksineen, kuuluu lainsäädännön alaan. Kyseinen sopimusmääräys ei kuitenkaan edellytä kansallisia lainsäädäntötoimia. Vientivalvonnasta on myös annettu laintasoista kansallista sääntelyä laissa kaksikäyttötuotteiden valvonnasta (562/1996) sekä laissa puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012).

Muuttoliikettä koskevan 35 artiklan osalta lainsäädännön alaan kuuluu artiklan 2 kohta, jossa määrätään osapuolten velvollisuudesta ottaa takaisin laittomasti toisen osapuolen alueella laittomasti oleskelevat kansalaisensa sekä määrätään lisäksi osapuolten velvollisuudesta antaa kansalaisilleen asianmukaiset henkilöllisyysasiakirjat heidän takaisinottoaan varten. Perustuslain 9 §:n 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan ja perustuslain 9 §:n 4 momentin mukaan ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädetään lailla ja ulkomaalaista ei saa karkottaa, luovuttaa tai palauttaa, jos häntä tämän vuoksi uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Matkustusoikeuden osoittamiseksi myönnettävistä asiakirjoista säädetään passilaissa (671/2006) ja henkilökortin myöntämisestä henkilökorttilaissa (663/2016). Kohta sisältää näin ollen lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Edellä mainitut kohdat eivät edellytä lainsäädäntömuutoksia.

Diplomaatti- ja konsuliviranomaisten antamaa suojelua koskevan 36 artiklan 1-3 kohdassa määrätään siitä, että osapuolet hyväksyvät sen, että Uudessa-Seelannissa mikä tahansa EU:n jäsenvaltio voi antaa toisen jäsenvaltion puolesta konsulisuojelua ja että EU:ssa ja sen jäsenvaltioissa Uusi-Seelanti voi antaa konsulisuojelua kolmannen maan puolesta tai kolmas maa Uuden-Seelannin puolesta. Artikla sisältää myös määräyksen sellaisten ilmoittamis- ja hyväksymisvaatimusten poistamisesta, joita olisi muuten sovellettava haluttaessa antaa konsulisuojelua toisen valtion puolesta. Suomessa tapahtuva muiden valtioiden harjoittaman konsulitoiminnan sääntely perustuu suoraan Wienin konsulisuhteita koskevan yleissopimuksen (SopS 49-50/1980) määräyksiin. Yleissopimus on voimaansaatettu lailla. Lisäksi Suomen ulkomaanedustukseen kuuluvien diplomaattisten edustustojen ja konsuliedustustojen antamista konsulipalveluista säädetään konsulipalvelulaissa (498/1999). Kumppanuussopimuksen 36 ar-

tiklan 1-3 kohdat kuuluvat näin ollen lainsäädännön alaan. Edellä mainitut kohdat eivät edellytä lainsäädäntömuutoksia.

Muut sopimuksen määräykset ovat lähinnä yleispiirteisiä, yhteistyötä koskevia velvoitteita, joiden ei vakiintuneen käytännön mukaan katsota vaikuttavan Suomen kansainvälisen velvoitteen sisältöön tai laajuuteen.

4.2 Käsittelyjärjestys

Sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislaiksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

> *eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Uuden-Seelannin välillä Brysselissä 5 päivänä lokakuuta 2016 tehdyn suhteita ja yhteistyötä koskevan kumppanuussopimuksen siltä osin kuin se kuuluu Suomen toimivaltaan.*

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Uuden-Seelannin välillä tehdyn suhteita ja yhteistyötä koskevan kumppanuussopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Uuden-Seelannin välillä Brysselissä 5 päivänä lokakuuta 2016 tehdyn suhteita ja yhteistyötä koskevan kumppanuussopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Sopimuksen muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 18 päivänä toukokuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Ulkoasiainministeri Timo Soini

Sopimusteksti

EUROOPAN UNIONIN JA SEN JÄSENVALTIOIDEN SEKÄ UUDEN-SEELANNIN SUHTEITA JA YHTEISTYÖTÄ KOSKEVA KUMPPANUUSSOPIMUS

EUROOPAN UNIONI, jäljempänä 'unioni',

ja

BELGIAN KUNINGASKUNTA,
BULGARIAN TASAVALTA,
TŠEKIN TASAVALTA,
TANSKAN KUNINGASKUNTA,
SAKSAN LIITTOTASAVALTA,
VIRON TASAVALTA,
IRLANTI,
HELLEENIEN TASAVALTA,
ESPANJAN KUNINGASKUNTA,
RANSKAN TASAVALTA,
KROATIAN TASAVALTA,
ITALIAN TASAVALTA,
KYPROKSEN TASAVALTA,
LATVIAN TASAVALTA,
LIETTUAN TASAVALTA,
LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,
UNKARI,
MALTAN TASAVALTA,
ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,
ITÄVALLAN TASAVALTA,
PUOLAN TASAVALTA,
PORTUGALIN TASAVALTA,
ROMANIA,
SLOVENIAN TASAVALTA,
SLOVAKIAN TASAVALTA,
SUOMEN TASAVALTA,
RUOTSIN KUNINGASKUNTA,
ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA,

jotka ovat Euroopan unionin jäsenvaltioita, jäljempänä 'jäsenvaltiot',

sekä

UUSI-SEELANTI,

jäljempänä 'osapuolet', jotka

OTTAVAT HUOMIOON yhteiset arvonsa ja läheiset historialliset, poliittiset, taloudelliset ja kulttuurisiteensä,

PITÄVÄT MYÖNTEISENÄ kehitystä, jota niiden molempia hyödyttävässä suhteessa on tapahtunut sen jälkeen, kun Euroopan unionin ja Uuden-Seelannin yhteinen julistus keskinäisistä suhteista ja yhteistyöstä annettiin 21 päivänä syyskuuta 2007,

VAHVISTAVAT sitoumuksensa, jotka koskevat Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan, jäljempänä 'YK:n peruskirja', tavoitteita ja periaatteita sekä Yhdistyneiden kansakuntien (YK) roolin vahvistamista,

VAHVISTAVAT sitoutumisensa ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa kansainvälisissä ihmisoikeusvälineissä vahvistettuihin demokratian periaatteisiin ja ihmisoikeuksiin sekä oikeusvaltion ja hyvän hallintotavan periaatteisiin,

TUNNUSTAVAT Uuden-Seelannin hallituksen erityisen sitoutumisen Waitangin sopimuksen periaatteisiin,

KOROSTAVAT suhteidensa laaja-alaisuutta ja sitä, että on tärkeää luoda johdonmukaiset puitteet suhteiden kehittämisen edistämiselle,

ILMAISEVAT yhteisen tahtonsa kehittää suhteitaan kohti tiiviimpää kumppanuutta,

VAHVISTAVAT halukkuutensa syventää ja kehittää poliittista vuoropuheluaan ja yhteistyötään,

OVAT VAKAASTI PÄÄTTÄNEET vahvistaa, syventää ja monipuolistaa yhteistyötään molemmille tärkeillä aloilla kahdenvälisellä, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla siten, että molemmat osapuolet hyötyvät,

TUNNUSTAVAT, että oikeuden, vapauden ja turvallisuuden aloilla tarvitaan tiiviimpää yhteistyötä,

TUNNUSTAVAT haluavansa edistää taloutta, sosiaaliasioita ja ympäristöä koskevaa kestävää kehitystä,

TUNNUSTAVAT LISÄKSI yhteisen halunsa edistää keskinäistä ymmärrystä ja vahvoja ihmisten välisiä yhteyksiä hyödyntämällä muun muassa matkailua, vastavuoroisia järjestelyjä, joiden ansiosta nuoret voivat matkustaa muihin maihin ja tehdä siellä töitä ja opiskella, sekä muita lyhytaikaisia vierailuja,

VAHVISTAVAT vankan sitoumuksensa edistää talouskasvua, globaalia talouden hallintaa, rahoitusvakautta ja tehokasta monenvälisyyttä,

VAHVISTAVAT sitoutumisensa yhteistyöhön kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden edistämisessä,

OTTAVAT PERUSTAKSI unionin ja Uuden-Seelannin välillä tehdyt sopimukset, jotka koskevat esimerkiksi kriisinhallintaa, tiedettä ja teknologiaa, lentoliikennepalveluita, vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä ja terveys- ja kasvinsuojelutoimia,

PANEVAT MERKILLE, että jos osapuolet päättävät tehdä tämän sopimuksen puitteissa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alaa koskevia erillissopimuksia, joita unioni tekee Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen kolmannen osan V osaston nojalla, tällaisten tulevaisuudessa tehtävien sopimusten määräykset eivät sido Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja/tai Irlantia, ellei unioni samanaikaisesti Yhdistyneen kuningaskunnan ja/tai Irlannin kanssa ilmoita Uudelle-Seelannille niiden aiempien kahdenvälisten suhteiden osalta, että tällaiset sopimukset sitovat Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja/tai Irlantia unionin osana Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyn, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyn pöytäkirjan N:o 21 mukaisesti. Vastaavasti tämän sopimuksen täytäntöön panemiseksi edellä mainitun V osaston nojalla myöhemmin toteutettavat unionin sisäiset toimenpiteet eivät sido Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja/tai Irlantia, jos ne eivät ole ilmoittaneet haluavansa osallistua tällaisiin toimenpiteisiin tai hyväksyä ne pöytäkirjan N:o 21 mukaisesti. Osapuolet panevat merkille myös sen, että tällaiset tulevaisuudessa tehtävät sopimukset tai myöhemmin toteutettavat unionin sisäiset toimenpiteet kuuluvat kyseisiin perussopimuksiin liitetyn, Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan N:o 22 soveltamisalaan,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

I OSASTO

YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 ARTIKLA

Sopimuksen tarkoitus

Tämän sopimuksen tarkoituksena on luoda osapuolten välille vahvistettu kumppanuus ja syventää ja tehostaa yhteistyötä yhteistä etua koskevissa asioissa yhteisten arvojen ja periaatteiden mukaisesti muun muassa tiivistämällä korkean tason vuoropuhelua.

2 ARTIKLA

Yhteistyön perusta

1. Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa demokratian periaatteisiin, ihmisoikeuksiin, perusvapauksiin, oikeusvaltioon ja hyvään hallintotapaan.

Ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa ja muissa kansainvälisissä ihmisoikeusasiakirjoissa määriteltyjen demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien sekä oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen on kummankin osapuolen sisäpolitiikan ja kansainvälisen politiikan perusta ja olennainen osa tätä sopimusta.

2. Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa YK:n peruskirjaan ja siinä esitettyihin yhteisiin arvoihin.

3. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa tukea kokonaisvaltaista kestävää kehitystä ja kasvua, myötävaikuttaa kansainvälisesti sovittujen kehitystavoitteiden saavuttamiseen ja tehdä yhteistyötä maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin, myös ilmastonmuutokseen, puuttumiseksi.

4. Osapuolet korostavat yhteistä sitoutumistaan laaja-alaisiin kahdenvälisiin suhteisiin ja näiden suhteiden laajentamiseen ja syventämiseen muun muassa tekemällä erillissopimuksia tai järjestelyjä.

5. Tämän sopimuksen täytäntöönpano perustuu vuoropuhelulle, keskinäiselle kunnioitukselle, tasavertaiselle kumppanuudelle, konsensusperiaatteelle ja kansainvälisen oikeuden kunnioittamiselle.

3 ARTIKLA

Vuoropuhelu

1. Osapuolet sopivat tehostavansa säännöllistä vuoropuheluaan kaikilla tämän sopimuksen kattamilla aloilla sopimuksen tarkoituksen täyttämiseksi.

2. Osapuolten välistä vuoropuhelua käydään osapuolten välisten yhteydenottojen, tietojenvaihtojen ja millä tahansa tasolla käytävien neuvottelujen avulla, erityisesti seuraavilla tasoilla:

a) valtion- tai hallitusten päämiesten tason kokoukset, joita pidetään säännöllisesti aina, kun osapuolet katsovat tämän tarpeelliseksi;

b) ministeritason neuvottelut ja vierailut osapuolten määritteleminä ajankohtina ja niiden määrittelemissä paikoissa;

c) ulkoministeritason neuvottelut, joita käydään säännöllisesti, mahdollisuuksien mukaan vuosittain;

d) ylempien virkamiesten tason neuvottelut yhteistä etua koskevista kysymyksistä tai tärkeitä sisäisiä tai kansainvälisiä kehityssuuntauksia koskeva tiedotus ja yhteistyö;

e) alakohtaiset vuoropuhelut molempia kiinnostavista kysymyksistä; sekä

f) valtuuskuntien vaihto Euroopan parlamentin ja Uuden-Seelannin parlamentin välillä.

4 ARTIKLA

Yhteistyö alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä

Osapuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä vaihtamalla näkemyksiä molempia osapuolia kiinnostavista poliittisista kysymyksistä sekä tarvittaessa vaihtamalla tietoja alueellisen ja kansainvälisen tason foorumeilla ja järjestöissä omaksuttavista kannoista.

II OSASTO

POLIITTINEN VUOROPUHELU JA YHTEISTYÖ
ULKO- JA TURVALLISUUSPOLIITTISISSA KYSYMYKSISSÄ

5 ARTIKLA

Poliittinen vuoropuhelu

Osapuolet sopivat tehostavansa kaikilla tasoilla käytävää säännöllistä poliittista vuoropuheluaan keskustellakseen erityisesti tämän osaston kattamista, molempien osapuolten kannalta huolestuttavista asioista sekä vahvistaakseen yhteistä lähestymistapaansa kansainvälisiin kysymyksiin. Osapuolet sopivat, että 'poliittisella vuoropuhelulla' tarkoitetaan tämän osaston määräyksiä sovellettaessa muodollista ja epämuodollista tietojenvaihtoa ja neuvottelua kaikilla hallintotasoilla.

6 ARTIKLA

Sitoutuminen demokratian periaatteisiin, ihmisoikeuksiin ja oikeusvaltioon

Edistääkseen yhteistä sitoutumistaan demokratian periaatteisiin, ihmisoikeuksiin ja oikeusvaltioon osapuolet sopivat, että ne

a) edistävät keskeisiä periaatteita, jotka koskevat demokraattisia arvoja, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltiota, myös monenvälisillä foorumeilla; ja

b) tekevät yhteistyötä ja tarvittaessa koordinoivat toimiaan demokratian periaatteiden, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion edistämiseksi käytännössä myös kolmansissa maissa.

7 ARTIKLA

Kriisinhallinta

Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden edistämiseen muun muassa puitteiden luomisesta Uuden-Seelannin osallistumiselle Euroopan unionin kriisinhallintaoperaatioihin tehdyn, Brysselissä 18 päivänä huhtikuuta 2012 allekirjoitetun Euroopan unionin ja Uuden-Seelannin välisen sopimuksen kautta.

8 ARTIKLA

Joukkotuhoaseiden leviämisen estäminen

1. Osapuolet katsovat, että joukkotuhoaseiden ja niiden kantolaitteiden leviäminen niin valtiollisille kuin valtioista riippumattomillekin toimijoille on yksi vakavimmista kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden uhkatekijöistä. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa noudattaa kansainvälisten aseistariisunta- ja asesulkusopimusten mukaisia velvoitteitaan ja muita asiaa koskevia kansainvälisiä velvoitteita ja panna ne täysimääräisesti täytäntöön kansallisella tasolla. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ja osallistuvansa joukkotuhoaseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämiseen. Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että tämä määräys on tämän sopimuksen olennainen osa.

2. Lisäksi osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ja osallistuvansa joukkotuhoaseiden ja niiden kantolaitteiden leviämisen estämiseen

a) toteuttamalla tapauksesta riippuen toimia kaikkien muiden asiaa koskevien kansainvälisten asiakirjojen allekirjoittamiseksi, ratifioimiseksi tai niihin liittymiseksi ja niiden panemiseksi täysimääräisesti täytäntöön,

b) pitämällä yllä tehokasta kansallista vientivalvontajärjestelmää, jolla valvotaan joukkotuhoaseisiin liittyvien tavaroiden vientiä ja kauttakulkua, mukaan luettuna kaksikäyttöteknologian

loppukäytön valvonta, ja johon sisältyvät tehokkaat seuraamukset vientivalvonnan laiminlyömisestä.

3. Osapuolet sopivat aloittavansa säännöllisen poliittisen vuoropuhelun kyseisistä aiheista.

9 ARTIKLA

Pienaseet ja kevyet aseet

1. Osapuolet tunnustavat, että pienaseiden ja kevyiden aseiden ja niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laiton tuotanto, siirto ja liikkuminen sekä niiden liiallinen keskittyminen, huono hallinnointi, riittämättömästi turvatut varastot ja valvomaton leviäminen ovat edelleenkin vakava uhka kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle.

2. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa noudattaa nykyisten kansainvälisten sopimusten ja YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien mukaisia velvoitteitaan pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman kaupan torjumiseksi sekä muiden tämän alan kansainvälisten välineiden, kuten pienaseiden ja kevyiden aseiden laittoman kaupan kaikkien osa-alueiden ehkäisemistä, torjumista ja poistamista koskevan Yhdistyneiden kansakuntien toimintaohjelman, puitteissa antamiaan sitoumuksia, ja vahvistavat sitoumuksensa panna ne täysimääräisesti täytäntöön.

3. Osapuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä ja varmistamaan pienaseiden ja kevyiden aseiden sekä niissä käytettävien ampumatarvikkeiden laittoman kaupan torjuntaa koskevien toimiensa koordinoinnin ja täydentävyyden maailmanlaajuisella, alueellisella, osa-alueellisella ja kansallisella tasolla sekä sopivat aloittavansa näitä aiheita koskevan säännöllisen poliittisen vuoropuhelun.

10 ARTIKLA

Kansainvälinen rikostuomioistuin

1. Osapuolet vahvistavat, että vakavimmat koko kansainvälistä yhteisöä koskettavat rikokset eivät saa jäädä rankaisematta ja että niitä koskevat syytetoimet on varmistettava joko kansallisen tai kansainvälisen tason toimenpitein, myös Kansainvälisessä rikostuomioistuimessa.

2. Edistääkseen rauhan ja kansainvälisen oikeuden lujittamista osapuolet vakuuttavat pyrkivänsä edelleen

a) toteuttamaan toimia Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön, jäljempänä 'Rooman perussääntö', ja tapauksesta riippuen siihen liittyvien välineiden täytäntöönpanemiseksi;

b) vaihtamaan alueellisten kumppaneiden kanssa Rooman perussäännön ratifioinnin ja täytäntöönpanon edellyttämien lainsäädäntömuutosten tekemisestä saatuja kokemuksia; ja

c) tekemään yhteistyötä edistääkseen tavoitetta Rooman perussäännön yleismaailmallisuudesta ja loukkaamattomuudesta.

11 ARTIKLA

Yhteistyö terrorismin torjunnassa

1. Osapuolet vahvistavat, että terrorismia on tärkeää torjua noudattaen kaikilta osin oikeusvaltioperiaatetta, kansainvälistä oikeutta, erityisesti YK:n peruskirjaa ja asiaa koskevia YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmia, ihmisoikeuksia koskevaa oikeutta, pakolaisoikeutta ja kansainvälistä humanitaarista oikeutta.

2. Näissä puitteissa ja ottaen huomioon YK:n maailmanlaajuisen terrorisminvastaisen strategian, joka sisältyy 8 päivänä syyskuuta 2006 annettuun YK:n yleiskokouksen päätöslauselmaan 60/288, osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä terrorismin ehkäisemiseksi ja tukahduttamiseksi etenkin seuraavasti:

a) YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 1267, 1373 ja 1540 sekä muiden sovellettavien YK:n päätöslauselmien ja kansainvälisten välineiden täysimääräisen täytäntöönpanon yhteydessä;

b) vaihtamalla tietoja terroristiryhmistä ja niiden tukiverkostoista sovellettavan kansainvälisen ja kansallisen oikeuden mukaisesti;

c) vaihtamalla näkemyksiä

i) terrorismin torjunnan keinoista ja menetelmistä, tekniset seikat ja koulutus mukaan luettuina;

ii) terrorismin ehkäisemisestä; ja

iii) parhaista toimintatavoista, jotka koskevat ihmisoikeuksien suojelua terrorismin torjunnassa;

d) syventämällä yhteistyön kautta kansainvälistä yhteisymmärrystä terrorismin torjunnasta ja sovellettavasta sääntelykehyksestä ja pyrkimällä mahdollisimman pian yksimielisyyteen kattavasta kansainvälistä terrorismia koskevasta yleissopimuksesta, jolla täydennetään YK:n terrorisminvastaisia asiakirjoja; ja

e) edistämällä YK:n jäsenvaltioiden yhteistyötä, jotta YK:n maailmanlaajuinen terrorisminvastainen strategia pantaisiin tehokkaasti täytäntöön kaikin soveltuvin keinoin.

3. Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa kansainvälisiin normeihin, jotka rahanpesunvastainen toimintaryhmä (FATF) on antanut terrorismin rahoituksen torjumiseksi.

4. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa tehdä yhteistyötä terrorismin torjuntaan liittyvien valmiuksien kehittämistä koskevan avun antamiseksi muille valtioille, jotka tarvitsevat resursseja ja asiantuntemusta terroristien toiminnan ehkäisemiseksi ja siihen vastaamiseksi, myös maailmanlaajuisella terrorisminvastaisella foorumilla (GCTF).

III OSASTO

GLOBAALIA KEHITYSTÄ JA HUMANITAARISTA APUA KOSKEVA YHTEISTYÖ

12 ARTIKLA

Kehitys

1. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa tukea kestävää kehitystä kehitysmaissa köyhyyden vähentämiseksi ja turvallisemman, tasa-arvoisemman ja vauraamman maailman edistämiseksi.

2. Osapuolet tunnustavat yhteistyön arvon sen varmistamisessa, että kehitystoimilla on aiempaa suurempi painoarvo, kattavuus ja vaikutus, myös Tyynellämerellä.

3. Tämän vuoksi osapuolet sopivat

a) vaihtavansa näkemyksiä ja tarvittaessa koordinoivansa kehityskysymyksiä koskevia kantojaan alueellisilla ja kansainvälisillä foorumeilla inhimillistä kehitystä tukevan osallistavan ja kestävän kasvun edistämiseksi; ja

b) vaihtavansa tietoja kehitysohjelmistaan ja koordinoivansa tarvittaessa yksittäisissä maissa toteutettavia toimia lisätäkseen vaikutustaan kestävään kehitykseen ja köyhyyden poistamiseen.

13 ARTIKLA

Humanitaarinen apu

Osapuolet vahvistavat yhteisen sitoutumisensa humanitaariseen apuun ja pyrkivät tarvittaessa toimimaan koordinoidusti.

IV OSASTO

YHTEISTYÖ TALOUS- JA KAUPPAKYSYMYKSISSÄ

14 ARTIKLA

Vuoropuhelu talous-, kauppa- ja investointikysymyksissä

1. Osapuolet sitoutuvat käymään vuoropuhelua ja tekemään yhteistyötä talouteen, kauppaan ja investointeihin liittyvillä aloilla helpottaakseen kahdenvälistä kauppaa ja investointivirtoja. Samalla osapuolet tunnustavat, että tähän on pyrittävä sääntöihin perustuvan monenvälisen kauppajärjestelmän kautta, ja vahvistavat sitoutumisensa yhteistyön tekemiseen Maailman kauppajärjestön (WTO) puitteissa kaupan vapauttamiseksi edelleen.

2. Osapuolet sopivat edistävänsä tietojenvaihtoa ja kokemusten jakamista makrotaloudellisista politiikoistaan ja suuntauksistaan, mukaan lukien tietojenvaihto talouspolitiikkojen koordinoinnista, jota toteutetaan alueellisen taloudellisen yhteistyön ja integroitumisen puitteissa.

3. Osapuolet jatkavat perusteellista vuoropuhelua, jonka tarkoituksena on edistää tavarakauppaa, mukaan lukien maataloushyödykkeet ja muut alkutuotteet, raaka-aineet, teollisuusvalmisteet ja korkean lisäarvon tuotteet. Osapuolet tunnustavat, että avoin, markkinapohjainen lähestymistapa soveltuu parhaiten sellaisten puitteiden luomiseen, jotka suosivat investointeja tällaisten tuotteiden tuotantoon ja kauppaan sekä niiden tehokkaan jakamisen ja käytön edistämiseen.

4. Osapuolet jatkavat perusteellista vuoropuhelua, jonka tarkoituksena on edistää kahdenvälistä palvelukauppaa ja vaihtaa tietoja ja kokemuksia osapuolten valvontaympäristöistä. Osapuolet sopivat myös tiivistävänsä yhteistyötä parantaakseen kirjanpito-, tilintarkastus-, valvonta- ja säätelyjärjestelmiä pankki- ja vakuutusalalla sekä muilla finanssisektorin osa-alueilla.

5. Osapuolet edistävät houkuttelevan ja vakaan ympäristön kehittämistä kahdensuuntaisia investointeja varten vuoropuhelulla, jonka tarkoituksena on parantaa osapuolten keskinäistä investointeihin liittyvien kysymysten ymmärtämystä ja niitä koskevaa yhteistyötä, tutkia investointivirtoja helpottavia järjestelmiä ja tukea vakaiden, läpinäkyvien ja avoimien sääntöjen laatimista sijoittajia varten.

6. Osapuolet antavat toisilleen tietoja kahdenvälisen ja kansainvälisen kaupan ja investointitoiminnan kehityksestä ja muiden politiikkojen kauppaan liittyvistä näkökohdista, kuten niiden poliittisista lähestymistavoista vapaakauppasopimuksiin ja niitä koskeviin suunnitelmiin ja sääntelykysymyksiin, joilla saattaa olla vaikutusta kahdenväliseen kauppaan ja investointitoimintaan.

7. Tällaista kauppaa ja investointeja koskevaa vuoropuhelua ja yhteistyötä jatketaan muun muassa

a) käymällä ylempien virkamiesten tasolla vuotuista kauppapoliittista vuoropuhelua, jota täydennetään ministeritason kauppakokouksilla, jos osapuolet näin sopivat;

b) käymällä maataloustuotteiden kauppaa koskevaa vuoropuhelua; ja

c) käymällä muita alakohtaisia keskusteluja, jos osapuolet näin sopivat.

8. Osapuolet sitoutuvat tekemään yhteistyötä turvatakseen edellytykset kaupan ja investointien lisäämiselle niiden välillä ja edistääkseen sitä, mahdollisuuksien mukaan myös neuvottelemalla uusia sopimuksia.

15 ARTIKLA

Terveys- ja kasvinsuojelukysymykset

1. Osapuolet sopivat lujittavansa terveys- ja kasvinsuojelukysymyksissä tehtävää yhteistyötä terveys- ja kasvinsuojelutoimista tehdyn WTO:n sopimuksen, Codex Alimentarius -komission, Maailman eläintautijärjestön (OIE) ja sellaisten asiaankuuluvien kansainvälisten ja alueellisten organisaatioiden puitteissa, joiden toiminta on kansainvälisen kasvinsuojeluyleissopimuksen (IPPC) mukaista. Tällaisen yhteistyön tavoitteena on lisätä osapuolten keskinäistä ymmärtämystä toistensa terveys- ja kasvinsuojelutoimista ja helpottaa niiden välistä kauppaa, ja siihen voi sisältyä

a) tietojenvaihto;

b) tuontivaatimusten soveltaminen toisen osapuolen koko alueeseen;

c) toisen osapuolen viranomaisten tarkastus- ja sertifiointijärjestelmien tai niiden osan vaatimustenmukaisuuden tarkastaminen tällaisten järjestelmien arviointia koskevien Codex Alimentarius -komission, OIE:n ja IPPC:n kansainvälisten normien mukaisesti; ja

d) tuholaisista tai taudeista vapaiden alueiden sekä sellaisten alueiden tunnustaminen, joissa esiintyy vain vähän tuholaisia tai tauteja.

2. Tätä varten osapuolet sitoutuvat hyödyntämään täysimääräisesti olemassa olevia välineitä, kuten elävien eläinten ja eläintuotteiden kauppaan sovellettavista eläinten terveyttä koskevista

toimenpiteistä tehtyä, Brysselissä 17 päivänä joulukuuta 1996 allekirjoitettua Euroopan yhteisön ja Uuden-Seelannin välistä sopimusta, ja tekemään sopivalla kahdenvälisellä foorumilla yhteistyötä muissa sellaisissa terveys- ja kasvinsuojelukysymyksissä, jotka eivät kuulu kyseisen sopimuksen soveltamisalaan.

16 ARTIKLA

Eläinten hyvinvointi

Osapuolet vahvistavat myös, että on tärkeää pitää yllä keskinäistä ymmärrystä ja yhteistyötä eläinten hyvinvointiin liittyvissä asioissa, ja jatkavat edelleen tietojen jakamista ja yhteistyötä eläinten hyvinvointia koskevaa yhteistyötä käsittelevässä Euroopan komission foorumissa ja Uuden-Seelannin toimivaltaisten viranomaisten tasolla sekä tekevät tiivistä näitä asioita koskevaa yhteistyötä OIE:ssä.

17 ARTIKLA

Kaupan tekniset esteet

1. Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että normien, teknisten määräysten ja vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjen yhteensopivuuden lisääminen on keskeinen tekijä tavarakaupan helpottamisessa.

2. Osapuolet tunnustavat, että molemmille on etua kaupan teknisten esteiden vähentämisestä, ja sopivat tästä syystä tekevänsä yhteistyötä kaupan teknisiä esteitä koskevan WTO:n sopimuksen puitteissa ja vaatimustenmukaisuuden arvioinnin vastavuoroisesta tunnustamisesta tehdyn, Wellingtonissa 25 päivänä kesäkuuta 1998 allekirjoitetun Euroopan yhteisön ja Uuden-Seelannin välisen sopimuksen mukaisesti.

18 ARTIKLA

Kilpailupolitiikka

Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa kilpailun edistämiseen taloudellisessa toiminnassa kilpailua koskevien lakiensa ja asetustensa kautta. Osapuolet sopivat jakavansa tietoja kilpailupolitiikasta ja siihen liittyvistä kysymyksistä sekä tehostavansa toimivaltaisten viranomaistensa välistä yhteistyötä.

19 ARTIKLA

Julkiset hankinnat

1. Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa avoimiin ja läpinäkyviin julkisia hankintoja koskeviin sääntelykehyksiin, joilla osapuolten kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti edistetään kustannustehokkuutta, kilpailukykyisiä markkinoita ja syrjimättömiä hankintakäytäntöjä ja tehostetaan siten osapuolten välistä kauppaa.

2. Osapuolet sopivat tiivistävänsä edelleen kuulemisia, yhteistyötä ja kokemusten ja parhaiden käytänteiden vaihtoa yhteistä etua koskevista kysymyksistä, myös osapuolten sääntelykehyksistä, julkisten hankintojen alalla.

3. Osapuolet sopivat tutkivansa tapoja edistää edelleen pääsyä toistensa julkisten hankintojen markkinoille ja vaihtavat näkemyksiä toimenpiteistä ja käytänteistä, joista voisi olla haittaa niiden väliselle julkisia hankintoja koskevalle kaupalle.

20 ARTIKLA

Raaka-aineet

1. Osapuolet tehostavat kumman tahansa osapuolen pyynnöstä yhteistyötä raaka-aineisiin liittyvissä kysymyksissä kahdenvälisen vuoropuhelun kautta tai asiaankuuluvilla monenvälisillä foorumeilla tai kansainvälisissä elimissä. Yhteistyön tarkoituksena on erityisesti poistaa raaka-aineiden kaupan esteet, vahvistaa sääntöihin perustuvaa raaka-aineiden kaupan maailmanlaajuista kehystä ja edistää läpinäkyvyyttä raaka-aineiden maailmanlaajuisilla markkinoilla.

2. Yhteistyö voi koskea muun muassa seuraavia aiheita:

a) tarjontaan ja kysyntään liittyvät kysymykset, kahdenvälistä kauppaa ja investointia koskevat kysymykset ja kansainvälisestä kaupasta juontuvat yhteistä etua koskevat aiheet;

b) raaka-aineiden sekä niihin liittyvien palveluiden ja investointien tulliesteet ja tullien ulkopuoliset esteet;

c) osapuolten sääntelykehykset; ja

d) kaivosteollisuuden kestävään kehitykseen liittyvät parhaat käytänteet, kuten mineraalipolitiikka, maankäytön suunnittelu ja lupamenettelyt.

21 ARTIKLA

Teollis- ja tekijänoikeudet

1. Osapuolet vahvistavat pitävänsä tärkeinä oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan, jotka liittyvät teollis- ja tekijänoikeuksiin, kuten tekijänoikeudet ja lähioikeudet, tavaramerkit, maantieteelliset merkinnät, mallit ja patentit, sekä niiden noudattamisen valvontaan niiden tiukimpien kansainvälisten normien mukaisesti, joita osapuolet noudattavat.

2. Osapuolet sopivat vaihtavansa tietoja ja kokemuksia teollis- ja tekijänoikeuksiin liittyvistä kysymyksistä, joita ovat muun muassa seuraavat:

a) teollis- ja tekijänoikeuksia koskevat käytänteet, oikeuksien edistäminen, niitä koskeva tiedottaminen ja niiden yksinkertaistaminen, hallinnointi, yhdenmukaistaminen, suojaaminen ja tehokas täytäntöönpano;

b) teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaamisen estäminen;

c) väärentämisen ja laittoman valmistamisen torjunta sopivan yhteistyön kautta; ja

d) oikeuksien suojelusta ja täytäntöönpanosta vastaavien elinten toiminta.

3. Osapuolet sopivat vaihtavansa tietoja ja edistävänsä vuoropuhelua geneettisten resurssien, perinteisen tietämyksen ja kansanperinteen suojelusta.

22 ARTIKLA

Tulli

1. Osapuolet tehostavat tulliasioita, myös kaupan helpottamista, koskevaa yhteistyötä tavoitteenaan yksinkertaistaa ja yhdenmukaistaa tullimenettelyjä edelleen ja edistää yhteisiä toimia keskeisten asiaa koskevien kansainvälisten aloitteiden yhteydessä.

2. Osapuolet harkitsevat mahdollisuutta laatia tulliyhteistyötä ja keskinäistä avunantoa koskevia asiakirjoja, sanotun kuitenkaan rajoittamatta muita tämän sopimuksen mukaisia yhteistyömuotoja.

23 ARTIKLA

Yhteistyö veroasioissa

1. Osapuolet, joiden tavoitteena on vahvistaa ja edistää taloudellista toimintaa ja jotka ottavat huomioon tarpeen luoda tarkoituksenmukainen sääntelykehys, tunnustavat verotusalan hyvän hallinnon periaatteet, kuten läpinäkyvyyden, tietojenvaihdon ja oikeudenmukaisen verokilpailun, ja sitoutuvat noudattamaan niitä.

2. Tätä varten osapuolet pyrkivät toimivaltuuksiensa mukaisesti parantamaan kansainvälistä yhteistyötä verotuksen alalla, helpottamaan lainmukaisten verotulojen keräämistä ja kehittämään toimenpiteitä 1 kohdassa mainittujen hyvän hallinnon periaatteiden tehokkaan noudattamisen varmistamiseksi.

24 ARTIKLA

Läpinäkyvyys

Osapuolet tunnustavat läpinäkyvyyden ja oikeusvarmuuden merkityksen kauppaan liittyvien lakiensa ja asetustensa hallinnoinnissa ja vahvistavat tässä tarkoituksessa WTO:n sopimuksista, kuten tullitariffeja ja kauppaa koskevan vuoden 1994 yleissopimuksen X artiklasta ja palvelukaupan yleissopimuksen III artiklasta, johtuvat sitoumuksensa.

25 ARTIKLA

Kauppa ja kestävä kehitys

1. Osapuolet tunnustavat, että kestävän kehityksen tavoitteen saavuttamista voidaan tukea edistämällä toisiaan lujittavia kauppa-, ympäristö- ja työpolitiikkoja, ja vahvistavat sitoutumisensa maailmanlaajuisen ja kahdenvälisen kaupan ja investointitoiminnan edistämiseen tavoitetta tukevalla tavalla.

2. Osapuolet tunnustavat kummankin osapuolen oikeuden vahvistaa omat kansalliset ympäristön- ja työsuojelun tasonsa ja antaa tai muuttaa asiaa koskevaa lainsäädäntöään ja politiikkaansa kansainvälisesti tunnustettuja normeja ja sopimuksiin liittyviä sitoumuksiaan noudattaen.

3. Osapuolet tunnustavat, että ei ole asianmukaista edistää kauppaa tai investointeja alentamalla tai tarjoutumalla alentamaan sisäisen ympäristö- tai työlainsäädännön mukaista suojaa.

Osapuolet tunnustavat, ettei myöskään ole asianmukaista käyttää ympäristö- tai työlainsäädäntöä, -politiikkoja ja -käytäntöjä kauppaan liittyviin protektionistisiin tarkoituksiin.

4. Osapuolet vaihtavat tietoja ja kokemuksia toimistaan, joilla edistetään kauppaa ja ympäristöä koskevien sekä sosiaalisten tavoitteiden keskinäistä johdonmukaisuutta ja tukea, myös esimerkiksi yritysten yhteiskuntavastuun, ympäristöhyödykkeiden ja -palvelujen, ilmastomyönteisten tuotteiden ja teknologioiden ja kestävyyden takaavien järjestelmien aloilla, sekä muista VIII osastossa esitetyistä näkökohdista ja vahvistavat vuoropuhelua ja yhteistyötä kestävää kehitystä koskevissa asioissa, joita saattaa esiintyä kauppasuhteiden yhteydessä.

26 ARTIKLA

Vuoropuhelu kansalaisyhteiskunnan kanssa

Osapuolet kannustavat vuoropuhelua valtiollisten ja valtioista riippumattomien järjestöjen, kuten ammattiliittojen, työnantajajärjestöjen, liike-elämän järjestöjen ja kauppa- ja teollisuuskamarien, välillä tavoitteenaan edistää kauppaa ja investointeja molemmille osapuolille tärkeillä aloilla.

27 ARTIKLA

Liiketoimintaa koskeva yhteistyö

Osapuolet kannustavat vahvistamaan yritysten välisiä yhteyksiä ja tiivistämään yhteyksiä hallinnon ja liike-elämän välillä toteuttamalla toimia, joihin yritykset osallistuvat, myös Aasia–Eurooppa-kokouksen (Asem) puitteissa.

Yhteistyön tavoitteena on erityisesti oltava pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukyvyn parantaminen.

28 ARTIKLA

Matkailu

Osapuolet tunnustavat matkailun arvon unionin ja Uuden-Seelannin kansojen keskinäisen ymmärryksen ja arvostuksen syventämisessä sekä matkailun lisääntymisestä saatavat taloudelliset hyödyt ja sopivat tekevänsä yhteistyötä lisätäkseen matkailua molempiin suuntiin unionin ja Uuden-Seelannin välillä.

V OSASTO

OIKEUSASIOITA, VAPAUTTA JA TURVALLISUUTTA KOSKEVA YHTEISTYÖ

29 ARTIKLA

Oikeudellinen yhteistyö

1. Osapuolet sopivat kehittävänsä siviili- ja kauppaoikeuden alan yhteistyötä etenkin silloin, kun on kyse siviilioikeudellista yhteistyötä koskevien monenvälisten yleissopimusten neuvottelemisesta, ratifioinnista ja täytäntöönpanosta erityisesti kansainvälistä yksityisoikeutta käsittelevän Haagin konferenssin kansainvälisen oikeudellisen yhteistyön ja kansainvälisten oikeudenkäyntien alan sekä lastensuojelun alan yleissopimusten osalta.

2. Rikosasioita koskevassa oikeudellisessa yhteistyössä osapuolet jatkavat keskinäiseen oikeusapuun liittyvää yhteistyötä asiaa koskevien kansainvälisten välineiden mukaisesti.

Tähän voi tarvittaessa kuulua liittyminen YK:n asiaankuuluviin välineisiin ja niiden täytäntöönpano. Siihen voi tarvittaessa kuulua myös asiaankuuluvien Euroopan neuvoston välineiden tukeminen sekä toimivaltaisten Uuden-Seelannin viranomaisten ja Eurojustin välinen yhteistyö.

30 ARTIKLA

Lainvalvontayhteistyö

Osapuolet sopivat lainvalvontaviranomaisten, -virastojen ja -yksiköiden välisestä yhteistyöstä sekä osallistumisesta molempia osapuolia koskettavien kansainvälisten rikos- ja terroriuhkien torjuntaan. Lainvalvontaviranomaisten, -virastojen ja -yksiköiden yhteistyöhön voi sisältyä keskinäisen tutkinta-avun antaminen, tietojen jakaminen tutkintatekniikoista, yhteisen koulutuksen järjestäminen lainvalvontahenkilöstölle sekä muuntyyppinen yhteistoiminta ja apu, josta osapuolet sopivat keskenään.

31 ARTIKLA

Järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjunta

1. Osapuolet toistavat sitoutumisensa yhteistyöhön kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden, talousrikollisuuden, korruption, väärentämisen ja laittoman liiketoiminnan torjumiseksi täyttämällä kaikilta osin voimassa olevat keskinäiset kansainväliset velvoitteensa tällä alalla, mukaan lukien ne, jotka koskevat yhteistyötä korruption avulla saadun omaisuuden tai saatujen varojen takaisinsaamiseksi.

2. Osapuolet edistävät 15 päivänä marraskuuta 2000 hyväksytyn kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen YK:n yleissopimuksen täytäntöönpanoa.

3. Osapuolet edistävät myös 31 päivänä lokakuuta 2002 hyväksytyn korruption vastaisen YK:n yleissopimuksen täytäntöönpanoa ja ottavat tässä yhteydessä huomioon avoimuuden ja kansalaisyhteiskunnan osallistumisen periaatteet.

32 ARTIKLA

Laittomien huumausaineiden torjunta

1. Osapuolet tekevät valtuuksiensa ja toimivaltansa rajoissa yhteistyötä varmistaakseen, että niiden huumausaineita koskeva lähestymistapa on tasapainoinen ja yhtenäistetty.

2. Osapuolet tekevät yhteistyötä huumausaineiden kauppaa harjoittavien kansainvälisten rikollisverkostojen hajottamiseksi esimerkiksi tietojenvaihdon, koulutuksen tai parhaiden käytäntöjen ja erityisten tutkintatekniikoiden vaihtamisen kautta. Erityisesti panostetaan sen ehkäisemiseen, että rikolliset soluttautuvat lailliseen talouteen.

33 ARTIKLA

Kyberrikollisuuden torjunta

1. Osapuolet lujittavat yhteistyötä, jotta ne voivat ehkäistä ja torjua korkeateknologiaan liittyvien rikosten, kyberrikosten ja sähköisten rikosten sekä laittomien, myös terroristisisten, sisältöjen ja lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvän materiaalin levittämistä internetissä, vaihtamalla tietoja ja käytännön kokemuksia kansallisen lainsäädäntönsä ja kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteidensa mukaisesti.

2. Osapuolet vaihtavat tietoja kyberrikoksiin erikoistuneiden tutkijoiden koulutuksesta, kyberrikollisuuden tutkinnasta sekä digitaalisesta rikosteknisestä tutkimuksesta.

34 ARTIKLA

Rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunta

1. Osapuolet vahvistavat tarpeen tehdä yhteistyötä, jolla estetään niiden rahoitusjärjestelmien käyttäminen kaikenlaisesta rikollisesta toiminnasta, kuten huumausaineiden kaupasta ja korruptiosta, saatavaan tuottoon liittyvään rahanpesuun, ja torjutaan terrorismin rahoitusta. Yhteistyö kattaa myös rikosten tuottoon perustuvan omaisuuden tai varojen takaisin saamisen.

2. Osapuolet vaihtavat asiaan liittyviä tietoja lainsäädäntönsä mukaisesti ja panevat täytäntöön alalla toimivien asiaankuuluvien kansainvälisten elinten, kuten FATF:n, hyväksymiä normeja vastaavia asianmukaisia toimenpiteitä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjumiseksi.

35 ARTIKLA

Muuttoliike- ja turvapaikka-asiat

1. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa tehdä yhteistyötä ja vaihtaa näkemyksiä muuttoliikkeen aloilla, joita ovat muun muassa laiton muuttoliike, ihmiskauppa, turvapaikka-asiat, kotoutuminen, työvoiman liikkuvuus ja kehittyminen, viisumit, asiakirjojen turvallisuus, biometria ja rajaturvallisuus.

2. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä laittoman maahanmuuton estämiseksi ja valvomiseksi. Tätä varten:

a) Uusi-Seelanti ottaa takaisin jäsenvaltioiden alueella laittomasti oleskelevat kansalaisensa jäsenvaltioiden sitä pyytäessä ja ilman lisämuodollisuuksia; ja

b) jokainen jäsenvaltio ottaa takaisin Uuden-Seelannin alueella laittomasti oleskelevat kansalaisensa Uuden-Seelannin sitä pyytäessä ja ilman lisämuodollisuuksia.

Kansainvälisten velvoitteidensa, kuten 7 päivänä joulukuuta 1944 allekirjoitetun kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen, mukaisesti, jäsenvaltiot ja Uusi-Seelanti myöntävät kansalaisilleen tätä varten asianmukaiset henkilöllisyysasiakirjat.

3. Osapuolet tarkastelevat kumman tahansa osapuolen pyynnöstä mahdollisuuksia tehdä Uuden-Seelannin ja unionin välinen takaisinottosopimus tämän sopimuksen 52 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Kyseisessä sopimuksessa tarkastellaan muun muassa kolmansien maiden kansalaisia ja kansalaisuudettomia henkilöitä koskevia tarkoituksenmukaisia järjestelyjä.

36 ARTIKLA

Diplomaatti- ja konsuliviranomaisten antama suojelu

1. Uusi-Seelanti hyväksyy sen, että Euroopan unionin minkä tahansa edustettuna olevan jäsenvaltion diplomaatti- ja konsuliviranomaiset voivat antaa Uudessa-Seelannissa suojelua sellaisten muiden jäsenvaltioiden puolesta, joilla ei ole tavoitettavissa olevaa ja pysyvää edustusta Uudessa-Seelannissa.

2. Unioni ja jäsenvaltiot hyväksyvät sen, että Uuden-Seelannin diplomaatti- ja konsuliviranomaiset voivat antaa suojelua kolmannen maan puolesta ja että kolmannet maat voivat antaa suojelua Uuden-Seelannin puolesta unionissa sellaisissa paikoissa, joissa Uudella-Seelannilla tai kyseisellä kolmannella maalla ei ole tavoitettavissa olevaa ja pysyvää edustusta.

3. Edellä olevan 1 ja 2 kohdan tarkoituksena on poistaa sellaiset ilmoittamis- ja hyväksymisvaatimukset, joita olisi muutoin sovellettava.

4. Osapuolet sopivat helpottavansa konsuliasioita koskevaa vuoropuhelua toimivaltaisten viranomaistensa välillä.

37 ARTIKLA

Henkilötietojen suoja

1. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä edistääkseen suhteitaan Uuden-Seelannin tarjoaman henkilötietojen suojan riittävyydestä annetun Euroopan komission päätöksen mukaisesti ja varmistaakseen henkilötietojen korkeatasoisen suojan asiaa koskevien kansainvälisten välineiden ja normien, kuten Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) antamien, yksityisyyden suojaa ja rajan yli kulkevia datasiirtoja koskevien suuntaviivojen, mukaisesti.

2. Yhteistyöhön voi sisältyä muun muassa tietojen ja asiantuntemuksen vaihto. Siihen voi sisältyä myös sääntelyviranomaisten yhteistyö asiaankuuluvissa elimissä, kuten OECD:n työryhmässä, joka käsittelee turvallisuutta ja yksityisyydensuojaa digitaalitaloudessa, ja Global Privacy Enforcement Network -verkostossa.

VI OSASTO

YHTEISTYÖ TUTKIMUKSEN, INNOVOINNIN
JA TIETOYHTEISKUNNAN ALOILLA

38 ARTIKLA

Tutkimus ja innovointi

1. Osapuolet sopivat vahvistavansa yhteistyötään tutkimuksen ja innovoinnin aloilla.

2. Osapuolet edistävät, kehittävät ja helpottavat yhteistyötoimia tutkimuksen ja innovoinnin aloilla rauhanomaisissa tarkoituksissa tukeakseen tai täydentääkseen Brysselissä 16 päivänä heinäkuuta 2008 allekirjoitettua Euroopan yhteisön ja Uuden Seelannin hallituksen välistä tiede- ja teknologiayhteistyösopimusta.

39 ARTIKLA

Tietoyhteiskunta

1. Osapuolet, jotka tunnustavat tieto- ja viestintätekniikoiden olevan keskeisessä asemassa nyky-yhteiskunnassa ja ehdottoman tärkeitä taloudelliselle ja sosiaaliselle kehitykselle, sopivat tämän alan politiikkojaan koskevasta näkemystenvaihdosta.

2. Tämän alan yhteistyössä keskitytään muun muassa

a) vaihtamaan näkemyksiä tietoyhteiskunnan eri näkökohdista, etenkin nopeaan laajakaistaan siirtymisestä, sähköistä viestintää koskevasta politiikasta ja sääntelystä, mukaan lukien yleispalvelu, lupien myöntäminen ja yleisvaltuutukset, yksityisyyden ja henkilötietojen suojasta, sähköisestä ja avoimesta hallinnosta, internetin turvallisuudesta ja sääntelyviranomaisten riippumattomuudesta ja tehokkuudesta;

b) tutkimusverkostojen, tietojenkäsittelyyn ja tieteelliseen tietoon liittyvien infrastruktuurien ja palvelujen yhteenliitettävyyteen ja yhteentoimivuuteen, myös aluetasolla;

c) uusien tieto- ja viestintätekniikoiden standardointiin, sertifiointiin ja levittämiseen;

d) tieto- ja viestintätekniikoihin ja -palveluihin liittyviin turvallisuus-, luotettavuus- ja yksityisyysnäkökohtiin, joihin kuuluvat verkon turvallisen käytön edistäminen ja tietotekniikan ja kaikenlaisten sähköisten viestintävälineiden väärinkäytön ehkäiseminen, sekä tiedonjakamiseen; ja

e) näkemysten vaihtamiseen toimenpiteistä, joilla voidaan puuttua kansainvälisiä verkkovierailumaksuja koskeviin ongelmiin.

VII OSASTO

YHTEISTYÖ KOULUTUKSEN, KULTTUURIN
JA IHMISTEN VÄLISTEN YHTEYKSIEN ALOILLA

40 ARTIKLA

Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus

1. Osapuolet tunnustavat, että yleissivistävä ja ammatillinen koulutus on ratkaisevan tärkeää luotaessa tietopohjaiseen talouteen laadukkaita työpaikkoja ja kestävää kasvua erityisesti kasvattamalla kansalaisia, jotka ovat valmiita osallistumaan demokraattiseen elämään punnitusti ja tehokkaasti ja joilla on kyky ratkaista ongelmia ja hyödyntää mahdollisuuksia, joita 2000-luvun maailma ja maailmanlaajuiset yhteydet tarjoavat. Näin ollen osapuolet tunnustavat, että yhteistyö koulutuksen alalla on niiden yhteinen etu.

2. Osapuolet sitoutuvat yhteisten etujensa ja koulutuspolitiikkojensa tavoitteiden mukaisesti tukemaan yhteisesti sopivia yhteistyötoimia koulutuksen alalla. Yhteistyö kattaa kaikki koulutuksen osa-alueet ja siihen voi kuulua muun muassa seuraavaa:

a) yhteistyö oppimiseen liittyvän henkilöiden liikkuvuuden alalla edistämällä ja helpottamalla opiskelijoiden, tutkijoiden, korkeakoulujen akateemisen ja hallinnollisen henkilöstön sekä opettajien vaihtotoimintaa;

b) yhteistyöhankkeet unionin ja Uuden-Seelannin koulutuslaitosten välillä tavoitteena edistää opetussuunnitelmien kehittämistä, yhteisiä opinto-ohjelmia ja tutkintoja sekä henkilöstön ja opiskelijoiden liikkuvuutta;

c) institutionaalinen yhteistyö, yhteydet ja kumppanuudet tavoitteena vahvistaa osaamiskolmion koulutusulottuvuutta ja edistää kokemusten ja osaamisen vaihtoa; ja

d) poliittisten uudistusten tukeminen tutkimusten, konferenssien, seminaarien, työryhmien, järjestelmien vertailun ja tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihtamisen kautta erityisesti Bolognan ja Kööpenhaminan prosessien mukaisesti ja hyödyntäen olemassa olevia välineitä ja periaatteita, joilla lisätään läpinäkyvyyttä ja innovointia koulutuksessa.

41 ARTIKLA

Kulttuurialan, audiovisuaalialan ja viestinten alan yhteistyö

1. Osapuolet sopivat edistävänsä yhteistyön tiivistämistä kulttuuri- ja luovilla aloilla parantaakseen muun muassa keskinäistä kulttuuriensa ymmärtämystä ja tuntemusta.

2. Osapuolet pyrkivät toteuttamaan tarvittavia toimenpiteitä kulttuurivaihdon edistämiseksi ja yhteisten aloitteiden käynnistämiseksi kulttuurin eri aloilla hyödyntäen käytettävissä olevia yhteistyövälineitä ja -puitteita.

3. Osapuolet pyrkivät edistämään kulttuurialan ammattilaisten, taideteosten ja muiden kulttuuriesineiden liikkumista Uuden-Seelannin sekä unionin ja sen jäsenvaltioiden välillä.

4. Osapuolet sopivat tarkastelevansa poliittisen vuoropuhelun kautta erilaisia mahdollisuuksia alkuperämaansa ulkopuolella pidettyjen kulttuuriesineiden saattamiseksi niiden yhteisöjen ulottuville, joista ne ovat peräisin.

5. Osapuolet kannustavat molempien osapuolten kansalaisyhteiskunnan organisaatioita ja yksityishenkilöitä kulttuurienväliseen vuoropuheluun.

6. Osapuolet sopivat tekevänsä etenkin poliittisen vuoropuhelun kautta yhteistyötä asiaankuuluvilla kansainvälisillä foorumeilla, esimerkiksi Yhdistyneiden kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestössä (Unesco), ja tällä yhteistyöllä pyritään saavuttamaan yhteiset tavoitteet ja tukemaan kulttuurin monimuotoisuutta muun muassa panemalla täytäntöön Unescon yleissopimuksen kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä.

7. Osapuolet edistävät, tukevat ja helpottavat instituutioiden ja ammattilaisten välistä yhteydenpitoa, yhteistyötä ja vuoropuhelua audiovisuaalialalla ja viestinten alalla.

42 ARTIKLA

Ihmisten väliset yhteydet

Osapuolet, jotka tunnustavat ihmisten välisten yhteyksien arvon sekä niiden merkityksen ymmärryksen lisäämisessä unionin ja Uuden-Seelannin välillä, sopivat kannustavansa, edistävänsä ja syventävänsä tällaisia yhteyksiä tarpeen mukaan. Näitä voivat olla esimerkiksi virkamiesvaihdot ja jatko-opiskelijoiden lyhytaikaiset harjoittelut.

VIII OSASTO

YHTEISTYÖ KESTÄVÄN KEHITYKSEN, ENERGIAN JA LIIKENTEEN ALOILLA

43 ARTIKLA

Ympäristö ja luonnonvarat

1. Osapuolet sopivat tekevänsä yhteistyötä ympäristöasioissa, kuten luonnonvarojen kestävässä hallinnassa. Yhteistyön tavoitteena on edistää ympäristönsuojelua ja sisällyttää ympäristökysymykset kaikkiin asiaankuuluviin yhteistyöaloihin, myös kansainvälisesti ja alueellisesti.

2. Osapuolet sopivat, että yhteistyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi vuoropuhelun, työpajojen, seminaarien, konferenssien, yhteistyöhankkeiden ja -ohjelmien, tiedon ja parhaiden käytänteiden jakamisen ja asiantuntijavaihtojen kautta niin kahden- kuin monenvälisestikin. Yhteistyön aiheet ja tavoitteet määritellään yhdessä kumman tahansa osapuolen pyynnöstä.

44 ARTIKLA

Terveyden parantaminen ja suojelu sekä asiaa koskeva sääntely

1. Osapuolet sopivat lisäävänsä yhteistyötä terveysasioissa, myös globalisaation ja väestörakenteen muutoksen yhteydessä. Ne pyrkivät edistämään yhteistyötä sekä tietojen ja kokemusten vaihtoa seuraavilla aloilla:

a) terveyden suojelu;

b) tartuntatautien (kuten influenssan ja akuuttien tautitapausten) seuranta ja muut kansainvälisen terveyssäännöstön (2005) soveltamisalaan kuuluvat toimet, kuten valmiustoimet merkittävien rajatylittävien uhkien varalta, erityisesti valmiussuunnittelu ja riskinarviointi;

c) normeja koskeva yhteistyö ja vaatimustenmukaisuuden arviointi sääntelykysymysten ja tuoteriskien (myös lääkkeistä ja lääkinnällisistä laitteista johtuvien riskien) hallinnoimiseksi;

d) Maailman terveysjärjestön (WHO) tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen täytäntöönpanoon liittyvät kysymykset; ja

e) terveydenhuoltoalan henkilökunnan kansainvälistä rekrytointia koskevien WHO:n käytännesääntöjen täytäntöönpanoon liittyvät kysymykset.

2. Osapuolet vahvistavat sitoutumisensa kansainvälisesti hyväksyttyjen terveyskäytäntöjen ja normien noudattamiseen ja edistämiseen sekä tarvittaessa tehokkaaseen täytäntöönpanoon.

3. Yhteistyömuotoihin voi sisältyä muun muassa erityisohjelmia ja -hankkeita yhteisen sopimuksen mukaisesti sekä kahden- tai monenvälinen vuoropuhelu, yhteistyö ja aloitteet yhteisen edun mukaisissa asioissa.

45 ARTIKLA

Ilmastonmuutos

1. Osapuolet tunnustavat ilmastonmuutoksen olevan maailmanlaajuinen ja kiireellinen huolenaihe, johon on puututtava yhteisin toimin sen yleistavoitteen saavuttamiseksi, että maapallon keskilämpötila ei kohoa yli kahdella celsiusasteella esiteolliseen aikaan verrattuna. Osapuolet sopivat toimivaltansa rajoissa ja rajoittamatta keskusteluja muilla foorumeilla tekevänsä yhteistyötä yhteisen edun mukaisilla aloilla, joita ovat muun muassa seuraavat:

a) siirtyminen kohti sellaisia yhteiskuntia, joilla on alhaiset kasvihuonekaasupäästöt, hyödyntämällä kansallisella tasolla tarkoituksenmukaisia hillitsemisstrategioita ja -toimia, myös vihreän kasvun strategioita;

b) markkinapohjaisten mekanismien ja etenkin hiilidioksidipäästökauppajärjestelmien suunnittelu, täytäntöönpano ja käyttö;

c) ilmastotoimiin tarkoitetut julkisen ja yksityisen sektorin rahoitusvälineet;

d) kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen tähtäävän teknologian tutkimus, kehittäminen ja käyttöönotto; ja

e) kasvihuonekaasujen tarkkailu ja niiden vaikutusten analysointi sekä tarvittaessa mukautumisstrategioiden kehittäminen ja täytäntöönpano.

2. Osapuolet sopivat jatkavansa yhteistyötä, joka koskee kansainvälistä kehitystä tällä alalla ja etenkin toimenpiteitä uuden, vuoden 2020 jälkeisen kansainvälisen sopimuksen hyväksymiseksi osana ilmastonmuutosta koskevaa YK:n puitesopimusta sekä täydentäviä yhteistyöhankkeita, joilla edesautetaan ilmastonmuutoksen hillitsemistavoitteen saavuttamista vuoteen 2020 mennessä.

46 ARTIKLA

Katastrofiriskien hallinta ja pelastuspalvelu

Osapuolet tunnustavat tarpeen hallita omilla alueillaan ja maailmanlaajuisesti esiintyviä luonnon ja ihmisen aiheuttamia katastrofeja. Osapuolet vahvistavat yhteisen sitoumuksensa parantaa ehkäisyyn, lievitykseen, valmiuteen, reagointiin ja palautumiseen liittyviä toimenpiteitä yhteiskuntiensa ja infrastruktuurinsa selviytymiskyvyn lisäämiseksi ja tekevät tarvittaessa kahden- ja monenvälistä poliittista yhteistyötä parantaakseen maailmanlaajuisen katastrofiriskien hallinnan tuloksia.

47 ARTIKLA

Energia

Osapuolet tunnustavat energia-alan tärkeyden ja toimivien energiamarkkinoiden roolin. Osapuolet tunnustavat energian merkityksen kestävän kehityksen ja talouskasvun kannalta ja sen vaikutuksen kansainvälisesti sovittujen kehitystavoitteiden saavuttamiseen sekä yhteistyön merkityksen vastattaessa maailmanlaajuisiin ympäristöhaasteisiin, erityisesti ilmastonmuutokseen. Osapuolet pyrkivät toimivaltansa rajoissa lisäämään yhteistyötä tarkoituksenaan

a) kehittää politiikkoja energiavarmuuden parantamiseksi;

b) edistää maailmanlaajuista energiakauppaa ja alan investointeja;

c) parantaa kilpailukykyä;

d) parantaa maailmanlaajuisten energiamarkkinoiden toimintaa;

e) vaihtaa tietoja ja politiikasta saatuja kokemuksia olemassa olevien monenvälisten energiafoorumien kautta;

f) edistää uusiutuvien energianlähteiden käyttöä sekä puhtaan, monimuotoisen ja kestävän, myös uusiutuvan ja vähäpäästöisen, energiateknologian kehittämistä ja käyttöönottoa;

g) saavuttaa energian käytössä järkevä taso sekä tarjonnan että kysynnän suhteen edistämällä energiatehokkuutta energian tuotannossa, kuljetuksessa, jakelussa ja loppukäytössä;

h) panna täytäntöön osapuolten kansainväliset sitoumukset, jotka koskevat fossiilisten polttoaineiden tehottomien, tuhlaavaan kulutukseen kannustavien tukien järkeistämistä ja asteittaista poistamista keskipitkällä aikavälillä; ja

i) jakaa parhaita käytäntöjä energian etsinnän ja tuotannon alalta.

48 ARTIKLA

Liikenne

1. Osapuolet tekevät yhteistyötä kaikilla merkityksellisillä liikennepolitiikan osa-alueilla, myös yhdennetyssä liikennepolitiikassa, parantaakseen tavaroiden ja matkustajien liikkuvuutta sekä edistääkseen meri- ja lentoliikenteen turvallisuutta ja turvatoimia, ympäristönsuojelua ja kuljetusjärjestelmiensä tehokkuutta.

2. Osapuolten välisellä tämän alan yhteistyöllä ja vuoropuhelulla pyritään edistämään seuraavia osa-alueita:

a) tietojen vaihto osapuolten politiikoista ja käytännöistä;

b) unionin ja Uuden-Seelannin ilmailualan suhteiden lujittaminen, jotta voidaan

i) parantaa markkinoille pääsyä ja investointimahdollisuuksia ja vapauttaa lentoliikennesopimuksiin sisältyvät, lentoliikenteen harjoittajan omistusta ja määräysvaltaa koskevat lausekkeet sisäisten politiikkojen mukaisesti;

ii) laajentaa ja syventää sääntelyyn liittyvää yhteistyötä lentoturvallisuuden ja turvatoimien alalla sekä ilmakuljetusalan taloussääntelyä; ja

iii) tukea sääntelyn lähentämistä ja liiketoiminnan esteiden poistamista sekä yhteistyötä ilmaliikenteen hallinnan alalla;

c) tavoite saada aikaan kaupallisin perustein tapahtuvaan reiluun kilpailuun perustuva rajoittamaton pääsy kansainvälisille meriliikennemarkkinoille ja alan kauppaan; ja

d) maamoottoriajoneuvojen kuljettamiseen oikeuttavien ajokorttien vastavuoroinen tunnustaminen.

49 ARTIKLA

Maatalous, maaseudun kehittäminen ja metsätalous

1. Osapuolet sopivat edistävänsä maatalouteen, maaseudun kehittämiseen ja metsätalouteen liittyvää yhteistyötä ja vuoropuhelua.

2. Toimia voitaisiin harkita muun muassa maatalouspolitiikan, maaseudun kehittämispolitiikan, maaseutusektorin rakenteen ja maantieteellisten merkintöjen alalla.

3. Osapuolet sopivat tekevänsä kansallisella ja kansainvälisellä tasolla yhteistyötä, joka koskee kestävää metsänhoitoa ja siihen liittyviä politiikkoja ja sääntelyä, myös toimia laittomien hakkuiden ja siihen liittyvän kaupan torjumiseksi, ja jolla edistetään hyvää metsähallintoa.

50 ARTIKLA

Meri- ja kalastusasiat

1. Osapuolet lujittavat vuoropuhelua ja yhteistyötä molempia kiinnostavissa meri- ja kalastusalan asioissa. Osapuolet pyrkivät edistämään elollisten meriluonnonvarojen pitkän aikavälin säilyttämistä ja kestävää hoitoa, laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen (LIS-kalastus) torjumista sekä ekosysteemiin perustuvan hallinnointilähestymistavan täytäntöönpanoa.

2. Osapuolet voivat tehdä elollisten meriluonnonvarojen säilyttämistä koskevaa yhteistyötä ja vaihtaa siitä tietoja alueellisissa kalastuksenhoitojärjestöissä ja monenvälisillä foorumeilla (YK, Yhdistyneiden kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestö). Erityisesti osapuolet toimivat yhteistyössä, jotta voidaan

a) varmistaa Länsi- ja Keski-Tyynenmeren laajasti vaeltavien kalakantojen suojelukomission toteuttaman tehokkaan hallinnoinnin kautta ja parhaan saatavilla olevan tieteellisen tiedon perusteella laajasti vaeltavien kalalajien pitkän aikavälin säilyttäminen ja kestävä käyttö koko niiden esiintymisalueella Länsi- ja Keski-Tyynellämerellä, muun muassa tunnustamalla täysimääräisesti YK:n asiaa koskevien yleissopimusten ja muiden kansainvälisten välineiden mukaisesti pienten kehittyvien saarivaltioiden ja alueiden erityistarpeet ja varmistamalla päätöksentekoprosessin läpinäkyvyys;

b) varmistaa elollisten meriluonnonvarojen säilyttäminen ja järkevä käyttö Etelämantereen meren elollisten luonnonvarojen säilyttämiskomission vastuualueella muun muassa torjumalla LIS-kalastustoimintaa alueella, jolla sovelletaan Etelämantereen meren elollisten luonnonvarojen säilyttämisestä tehtyä yleissopimusta;

c) varmistaa Etelä-Tyynenmeren alueellisen kalastuksenhoitojärjestön vastuualueeseen kuuluvia kantoja koskevien tehokkaiden säilyttämis- ja hallinnointitoimenpiteiden hyväksyminen ja täytäntöönpano; ja

d) helpottaa pääsyä alueellisiin kalastuksenhoitojärjestöihin silloin, kun osapuolista toinen on jäsen ja toinen liittyvä jäsen.

3. Osapuolet tekevät yhteistyötä edistääkseen yhdennetyn lähestymistavan omaksumista meriasioihin kansainvälisellä tasolla.

4. Osapuolet käyvät kahden vuoden välein vuoropuhelua ylempien virkamiesten tasolla vahvistaakseen vuoropuhelua ja yhteistyötä sekä vaihtaakseen tietoja ja kokemuksia kalastuspolitiikasta ja meriasioista.

51 ARTIKLA

Työllisyys- ja sosiaaliasiat

1. Osapuolet sopivat lisäävänsä yhteistyötä työllisyys- ja sosiaaliasioissa, myös globalisaation ja väestörakenteen muutoksen sosiaalisen ulottuvuuden yhteydessä. Ne pyrkivät edistämään yhteistyötä sekä tietojen ja kokemusten vaihtoa työllisyys- ja työvoimakysymyksissä. Yhteistyöaloja voivat olla muun muassa työllisyyspolitiikat, työlainsäädäntö, sukupuolikysymykset, syrjimättömyys työelämässä, sosiaalinen osallisuus, sosiaaliturva- ja sosiaalisen suojelun politiikat, työelämän suhteet, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu, elinikäinen taitojen kehittäminen, nuorisotyöllisyys, työterveys ja -turvallisuus, yritysten yhteiskuntavastuu ja ihmisarvoinen työ.

2. Osapuolet vahvistavat, että on tarpeen tukea globalisaatioprosessia, joka hyödyttää kaikkia, ja edistää täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä ihmisarvoista työtä olennaisena osana kestävää kehitystä ja köyhyyden vähentämistä. Tässä yhteydessä osapuolet muistuttavat mieliin Kansainvälisen työjärjestön (ILO) julistuksen sosiaalisesti oikeudenmukaisesta globalisaatiosta.

3. Osapuolet vahvistavat sitoumuksensa noudattaa ja edistää kansainvälisesti tunnustettuja työelämän periaatteita ja oikeuksia, jotka on vahvistettu erityisesti työelämän perusperiaatteita ja oikeuksia koskevassa ILOn julistuksessa, ja panna ne tehokkaasti täytäntöön.

4. Yhteistyömuotoihin voi sisältyä muun muassa yhdessä määriteltyjä erityisohjelmia ja hankkeita sekä kahden- tai monenvälinen vuoropuhelu, yhteistyö ja aloitteet yhteisen edun mukaisissa asioissa.

IX OSASTO

INSTITUTIONAALINEN KEHYS

52 ARTIKLA

Muut sopimukset tai järjestelyt

1. Osapuolet voivat täydentää tätä sopimusta tekemällä erityissopimuksia tai -järjestelyjä millä tahansa tämän sopimuksen kattamalla yhteistyön alalla. Tällaiset erityissopimukset ja -järjestelyt, jotka on tehty tämän sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen, ovat erottamaton osa tällä sopimuksella säänneltyjä kahdenvälisiä suhteita ja muodostavat osan yhteisestä institutionaalisesta kehyksestä. Osapuolten väliset olemassa olevat sopimukset eivät muodosta osaa tästä yhteisestä institutionaalisesta kehyksestä.

2. Mikään tässä sopimuksessa ei vaikuta osapuolten välisten muiden sopimusten, 1 kohdassa tarkoitetut sopimukset mukaan luettuina, tulkintaan tai soveltamiseen eikä rajoita sitä. Tämän sopimuksen määräykset eivät etenkään korvaa osapuolten välisiin muihin sopimuksiin sisältyviä riitojenratkaisumääräyksiä tai sopimuksen voimassaolon päättämistä koskevia määräyksiä eivätkä vaikuta niihin millään tavoin.

53 ARTIKLA

Sekakomitea

1. Osapuolet perustavat sekakomitean, joka koostuu osapuolten edustajista.

2. Sekakomiteassa käydään neuvotteluja tämän sopimuksen täytäntöönpanon helpottamiseksi, sopimuksen yleisten tavoitteiden edistämiseksi ja yleisen johdonmukaisuuden säilyttämiseksi unionin ja Uuden-Seelannin suhteissa.

3. Sekakomitean tehtäviin kuuluu:

a) edistää tämän sopimuksen tosiasiallista täytäntöönpanoa;

b) seurata osapuolten välisten laaja-alaisten suhteiden kehittymistä;

c) pyytää tarvittaessa tietoja komiteoilta tai muilta elimiltä, jotka on perustettu osapuolten välisten muiden sellaisten erityissopimusten nojalla, jotka muodostavat 52 artiklan 1 kohdan mukaisesti osan yhteisestä institutionaalisesta kehyksestä, ja tarkastella niiden toimittamia kertomuksia;

d) vaihtaa näkemyksiä ja tehdä ehdotuksia yhteisen edun mukaisista asioista, tulevat toimet ja niiden toteuttamiseen käytettävissä olevat resurssit mukaan luettuina;

e) asettaa tämän sopimuksen tarkoitusta koskevia painopisteitä;

f) etsiä asianmukaisia menetelmiä, jotta voidaan estää mahdollisten ongelmien syntyminen sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla aloilla;

g) pyrkiä ratkaisemaan tämän sopimuksen soveltamisesta tai tulkinnasta mahdollisesti aiheutuvat kiistat;

h) tutkia osapuolen esittämät tiedot 54 artiklan mukaisesti; ja

i) tehdä tarvittaessa ehdotuksia ja päätöksiä tämän sopimuksen erityisten näkökohtien toteuttamiseksi.

4. Sekakomitea tekee päätöksensä yksimielisesti. Se vahvistaa työjärjestyksensä. Se voi perustaa alakomiteoita ja työryhmiä käsittelemään erityiskysymyksiä.

5. Sekakomitea kokoontuu yleensä kerran vuodessa vuorotellen unionin ja Uuden-Seelannin alueella, elleivät molemmat osapuolet päätä toisin. Sekakomitean erityiskokouksia järjestetään jommankumman osapuolen pyynnöstä. Sekakomitealla on puheenjohtaja molempien osapuolten puolelta. Komitea kokoontuu yleensä ylempien virkamiesten tasolla.

54 ARTIKLA

Täytäntöönpanotavat ja riitojenratkaisu

1. Osapuolet toteuttavat kaikki tarvittavat yleiset tai erityiset toimenpiteet varmistaakseen tästä sopimuksesta johtuvien velvoitteidensa täyttämisen.

2. Tämän sopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevat riidat ratkaistaan yksinomaan sekakomiteassa käytyjen osapuolten neuvottelujen kautta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän artiklan 3–8 kohdassa kuvattua menettelyä. Osapuolten on riidan ratkaisemista varten esitettävä sekakomitealle tilanteen perinpohjaiseksi tutkimiseksi tarvittavat tiedot.

3. Osapuolet vahvistavat määrätietoisen yhteisen sitoutumisensa ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja asesulkuun ja sopivat, että jos osapuoli katsoo toisen osapuolen syyllistyneen jonkin 2 artiklan 1 kohdassa ja 8 artiklan 1 kohdassa määrätyn velvoitteen, joka on tämän sopimuksen olennainen osa, erityisen vakavaan ja huomattavaan rikkomiseen, joka uhkaa kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta ja edellyttää siten välittömiä toimia, sen on välittömästi ilmoitettava toiselle osapuolelle tästä seikasta sekä niistä tämän sopimuksen mukaisista tarkoituksenmukaisista toimenpiteistä, joihin se aikoo ryhtyä. Ilmoituksen tekevän osapuolen on kerrottava sekakomitealle tarpeesta käydä asiasta kiireellisesti neuvotteluja.

4. Lisäksi sopimuksen olennaisten osien erityisen vakava ja huomattava rikkominen voi olla peruste 52 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun yhteisen institutionaalisen kehyksen mukaisille tarkoituksenmukaisille toimenpiteille.

5. Sekakomitea toimii vuoropuhelufoorumina, ja osapuolet tekevät kaikkensa löytääkseen sopuratkaisun siinä epätodennäköisessä tapauksessa, että 3 kohdassa kuvattu tilanne syntyisi. Jos sekakomitea ei pääse molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun 15 päivän kuluessa neuvottelujen aloittamisesta ja viimeistään 30 päivän kuluttua 3 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen antamisesta, asia siirretään käsiteltäväksi ministeritason neuvotteluissa, joita voidaan käydä enintään 15 päivän ajan.

6. Jos molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun ei ole päästy 15 päivän kuluessa ministeritason neuvottelujen aloittamisesta eikä 45 päivän kuluessa ilmoituksen antamisesta, ilmoituksen tehnyt osapuoli voi päättää ryhtyä 3 kohdassa tarkoitettuihin tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin. Unionissa keskeyttämispäätös edellyttää yksimielistä päätöstä. Uudessa-Seelannissa keskeyttämispäätöksen tekee Uuden-Seelannin hallitus maan lakien ja asetusten mukaisesti.

7. Tätä artiklaa sovellettaessa tarkoitetaan 'tarkoituksenmukaisilla toimenpiteillä' sitä, että keskeytetään osittain tai kokonaan tämän sopimuksen tai jonkin sellaisen erityissopimuksen soveltaminen, joka muodostaa 52 artiklan 1 kohdan mukaisesti osan yhteisestä institutionaalisesta kehyksestä, tai irtisanotaan kyseinen sopimus sopimuksen asiaa koskevien määräysten mukaisesti. Tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä, joita osapuoli toteuttaa tämän sopimuksen soveltamisen keskeyttämiseksi osittain, sovelletaan ainoastaan I–VIII osaston määräyksiin. Ensisijaisesti on valittava sellaisia toimenpiteitä, jotka aiheuttavat vähiten häiriötä osapuolten suhteille. Toimenpiteiden, joihin sovelletaan 52 artiklan 2 kohtaa, on oltava oikeasuhteisia tämän sopimuksen mukaisten velvoitteiden rikkomiseen nähden ja kansainvälisen oikeuden mukaisia.

8. Osapuolet seuraavat jatkuvasti kehitystä tilanteessa, joka on tämän artiklan mukaisten toimien taustalla. Tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin ryhtyvä osapuoli peruuttaa ne heti, kun se on perusteltua ja joka tapauksessa heti, kun niiden soveltamiseen johtaneita olosuhteita ei enää ole olemassa.

X OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET

55 ARTIKLA

Määritelmät

Tässä sopimuksessa 'osapuolilla' tarkoitetaan unionia tai sen jäsenvaltioita taikka unionia ja sen jäsenvaltioita niillä kulloinkin olevan toimivallan mukaisesti sekä Uutta-Seelantia.

56 ARTIKLA

Tietojen julkistaminen

1. Mikään tässä sopimuksessa ei estä soveltamasta kansallisia lakeja ja asetuksia tai unionin säädöksiä, jotka koskevat virallisten asiakirjojen julkista saatavuutta.

2. Minkään tässä sopimuksessa ei katsota edellyttävän, että kumpikaan osapuoli antaa tietoja, joiden luovuttamisen se katsoo olevan keskeisten turvallisuusetujensa vastaista.

57 ARTIKLA

Muuttaminen

Tätä sopimusta voidaan muuttaa osapuolten keskinäisellä kirjallisella sopimuksella. Muutokset tulevat voimaan osapuolten sopimana ajankohtana.

58 ARTIKLA

Voimaantulo, kesto ja ilmoitukset

1. Tämä sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona osapuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tätä tarkoitusta varten tarvittavien oikeudellisten menettelyjen saattamisesta päätökseen.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, Uusi-Seelanti ja unioni voivat ennen sopimuksen voimaantuloa soveltaa väliaikaisesti yhteisesti sovittuja sopimuksen määräyksiä. Väliaikainen soveltaminen alkaa kolmantenakymmenentenä päivänä siitä päivästä, jona Uusi-Seelanti ja unioni ovat ilmoittaneet toisilleen väliaikaista soveltamista varten tarvittavien sisäisten menettelyjen saattamisesta päätökseen.

3. Tämä sopimus on voimassa toistaiseksi. Kumpi tahansa osapuoli voi ilmoittaa toiselle kirjallisesti aikomuksestaan irtisanoa tämä sopimus. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua päivästä, jona ilmoitus annettiin.

4. Tämän artiklan mukaiset ilmoitukset tehdään Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristölle ja Uuden-Seelannin ulkoasiain- ja kauppaministeriölle.

59 ARTIKLA

Alueellinen soveltaminen

Tätä sopimusta sovelletaan alueisiin, joihin sovelletaan Euroopan unionista tehtyä sopimusta ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyä sopimusta niissä määrätyin edellytyksin, sekä Uuden-Seelannin alueeseen Tokelauta lukuun ottamatta.

60 ARTIKLA

Todistusvoimaiset tekstit

Tämä sopimus laaditaan kahtena kappaleena bulgarian, englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, kroaatin, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, ranskan, romanian, ruotsin, saksan, slovakin, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä, ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen. Jos sopimuksen tekstien välillä on eroavaisuuksia, osapuolet antavat asian sekakomitean ratkaistavaksi.